MIASTO BEZ RABINA NIE MOŻE ISTNIEĆ

A CITY WITHOUT A RABBI CANNOT EXIST

RABINI, PODRABINI I KANDYDACI NA RABINÓW GUBERNI WARSZAWSKIEJ w latach 1888-1912

RABBIS, ASSISTANT RABBIS AND CANDIDATES FOR RABBIS IN THE WARSAW GOVERNORATE in the years 1888-1912

Tytuł wystawy pochodzi z podania, skierowanego do władz gubernialnych przez gminę żydowską w Staszowie, w którym motywowała swój wybór rabina.

The title of the exhibition comes from the application submitted to the governorate government by the Jewish community of Staszów, in which they justify their choice of a rabbi.

Organizatorzy / Organizers

NACZELNA DYREKCJA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH

ARCHIWUM PAŃSTWOWE M.ST. WARSZAWY

Filarem judaizmu, a zarazem fundamentem trwania wspólnoty jego wyznawców, jest Prawo. Źródłem dlań są Tradycja Pisana (*Pięcioksiąg Mojżesza*, czyli *Tora*) oraz Tradycja Ustna (zebrana w Talmudzie i rozwijana w literaturze rabinicznej). W religii tej – w porównaniu np. z chrześcijaństwem – dogmatyka ma bardzo ograniczony zakres. Akceptowana jest znaczna skala różnic, w tym rytów lokalnych. Jednak bardzo szczegółowe normy Prawa i rozwój Tradycji Ustnej pod wpływem zmian zachodzących w otoczeniu społeczności żydowskich oraz wynikających z różnych warunków zewnętrznych sprawiły, iż zawsze duże znaczenie mieli eksperci mogący miarodajnie interpretować jego zakazy i nakazy. A że już w starożytności edukacja pośród wyznawców judaizmu była powszechna, a studiowanie Prawa stało się obowiązkiem religijnym, zatem powstała hierarchia wartości, w której mędrzec i uczony stali najwyżej.

Słowo „rabin" pochodzi od hebrajskiego *rabi* i znaczy „mój mistrz, nauczyciel". Używano go już w starożytności, ale dopiero w średniowieczu lokalni eksperci w dziedzinie Prawa zaczęli otrzymywać wynagrodzenie za swą pracę i stali się funkcjonariuszami zatrudnianymi przez gminy żydowskie. Często odgrywali w nich najważniejszą rolę i reprezentowali społeczność wobec władz świeckich i nieżydowskiego otoczenia. Rabini nie są więc członkami jakiejś scentralizowanej hierarchii i w tym sensie nie stanowią odrębnego stanu. Ich autorytet, potwierdzany certyfikatem (*smicha*), udzielanym przez uznanego uczonego, wynika jedynie z szacunku dla ich wiedzy, a nie z otrzymania sakry. Prowadzą normalne życie rodzinne i nieraz podejmują się zajęć świeckich. Mają tylko służyć pomocą w rozstrzyganiu zawiłych spraw, zwłaszcza dotyczących czystości rytualnej żywności (koszerności), nadzorować szkoły religijne i – w miarę możliwości – nauczać (także poprzez wygłaszanie kazań).

Nie ma też żadnych zastrzeżonych dla nich funkcji, których nie mógłby spełnić każdy Żyd odpowiednio obeznany z rytuałem i przepisami Prawa. To, że z zasady są obecni przy obrzezaniach, ślubach i pogrzebach, jest wynikiem szacunku oraz prestiżu, jakim się cieszą. Dlatego w tej kulturze kariera rabinacka była najbardziej pożądaną. Młodzi uczeni nie tylko mogli liczyć na wsparcie tradycyjnych społeczności, ale byli najlepszymi kandydatami na zięciów, a bogaci teściowie zapewniali im wieloletnią niezależność materialną, byle by tylko nie przerywali swych studiów. W przyszłości zaś ani status materialny, ani wielkość zatrudniającej ich gminy nie miały takiego znaczenia, jak uznanie dla ich uczoności i pobożności oraz – do pewnego stopnia – również posiadanie pośród antenatów sławnych rabinów.

Sytuacja się skomplikowała w epoce nowożytnej, kiedy Żydzi przestali być odrębnym stanem, a w świat gminy żydowskiej (od 1821 roku w Królestwie Polskim zwanej Dozorem Bóżniczym) w znacznym stopniu autonomiczny – zwłaszcza w I Rzeczypospolitej – zaczęło ingerować scentralizowane państwo i jego biurokracja. Choć rabini utracili wówczas wiele ze swych prerogatyw, to jednak nadal dla pobożnych Żydów byli jednymi z najważniejszych członków lokalnej społeczności, zaś dla władz samorządowych i zaborczych – istotnymi jej reprezentantami, pełniącymi równocześnie funkcje urzędników stanu cywilnego. Z tego zaś wynikało zainteresowanie administracji państwowej ich kwalifikacjami.

Od 1826 roku miała się tym zajmować warszawska Szkoła Rabinów, a po jej likwidacji (1863) specjalne komisje. Nigdy jednak władze świeckie nie objęły tej sfery pełną kontrolą, toteż obok rabinów urzędowych (zatwierdzonych administracyjnie), działali również tzw. rabini duchowni (zatrudniani przez gminy bez urzędowej akceptacji) oraz pokątni (bez unormowanego statusu formalnego).

Po powstaniu styczniowym zlikwidowano odrębność Królestwa Polskiego, m.in. powołując w 1866 roku rządy gubernialne. Gubernatorom powierzono nadzór nad sprawami wyznaniowymi. W 1885 roku warszawski general-gubernator powołał gubernialne komisje egzaminacyjne dla kandydatów na urzędowych rabinów (w Warszawie efektywnie działała ona w latach 1888-1910). Dokumentacja związana z ich pracą była podstawą do zatwierdzania rabinów, wybranych przez żydowskie społeczności lokalne.

Niniejsza wystawa prezentuje grupę 56 osób, które uzyskały taki status z nominacji gubernatora warszawskiego lub zostały przezeń odrzucone. Jednak egzaminy zdawały one w różnych guberniach byłego Królestwa Polskiego. Ten bardzo ciekawy – głównie ze względu na komplementarność materiałów – i szczęśliwie zachowany bez większych strat zespół akt osobowych jest częścią spuścizny po Referacie VI Wyznaniowym Wydziału Administracyjnego Rządu Gubernialnego Warszawskiego. W 1915 roku został on, wraz z całym urzędem, ewakuowany do Moskwy, skąd powrócił w latach dwudziestych, by kolejno znajdować spokojne przystanie w Archiwum Głównym Akt Dawnych, Archiwum Państwowym m.st. Warszawy i jego oddziale w Pułtusku, a od 2006 roku – w jego ekspozyturze w Milanówku.

Na wystawie wykorzystano akta stanu cywilnego wyznania mojżeszowego przechowywane w archiwach państwowych w: Białymstoku i jego oddziale w Łomży, Kaliszu, Kielcach i jego oddziale w Sandomierzu, Lublinie, Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim i jego oddziale w Tomaszowie Mazowieckim, Płocku i jego oddziale w Kutnie, Poznaniu i jego oddziale w Koninie, Radomiu, Siedlcach, Toruniu i jego oddziale we Włocławku, Miasta Stołecznego Warszawy i jego oddziałach w Grodzisku Mazowieckim, Mławie i Pułtusku, Zamościu; i urzędach stanu cywilnego w: Górze Kalwarii, Kałuszynie, Kłodawie, Kolbieli, Mińsku Mazowieckim, Piotrkowie Kujawskim, Tarczynie.

Wykorzystano również kopie projektów synagog i domów modlitwy oraz kopie stempli przechowywanych w: Archiwum Akt Nowych, Archiwum Głównym Akt Dawnych, Archiwum Państwowym w Zamościu, Muzeum im. S. Noakowskiego w Nieszawie, będącym oddziałem Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku.

Informacje dotyczące zniszczonych ksiąg stanu cywilnego wyznania mojżeszowego uzyskano z urzędów stanu cywilnego w: Halinowie, Jadowie, Nieszawie, Warce, Wysokiem Mazowieckiem.

Kwerendę przeprowadzono również w Archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego im. E. Ringelbluma.

The pillar of Judaism and, therefore the foundation of the existence of the fellowship of its followers, is the Law. The sources of the Law are the Written Tradition (*The Five Books of Moses*, which is *The Torah*) and the Oral Tradition (gathered in the Talmud and developed in rabbinical literature). In this religion – in comparison with, for example, Christianity – the scope of the dogma is very limited. A big range of differences are accounted for within the religion, including local rites. However, the very detailed standards of the Law and the development of Oral Tradition due to the changes developing in the environment surrounding Jewish communities and various other external conditions, caused a big need for experts that could reliably interpret the bans and orders contained in the Law. Because education was widespread among the followers of Judaism since the times of antiquity and the study of the Law became a religious obligation, a hierarchy of values was developed, where the sage and the scholar held the highest positions

The word „rabbi" comes from the Hebrew *rabi* and means „my master, teacher". It was already in use in the times of antiquity, but only since the Middle Ages local experts in the Law started to get remuneration for their work and became officials hired by Jewish communities. Often they played the most important roles in those communities and represented them before secular authorities and the non-Jewish environment. Rabbis, therefore, are not part of a centralized hierarchy and are not a separate class. Their authority, confirmed by a certificate (*smicha*) granted by an accepted scholar, comes from the respect of their knowledge and not because of sacraments. They live a normal family life and often work secular jobs. They only serve as help in solving complicated problems, especially ones that pertain to the purity of ritual food (kosherness), oversee religious schools and – if possible – teach (also by preaching).

There are no functions reserved for the rabbi that cannot be done by any Jew that knows the proper rituals and rules of the Law. The fact that, in general, they are present during circumcision, weddings and funerals is the result of respect and prestige that they have. Because of that the career of a rabbi was seen as very desirable in the Jewish culture. Young scholars could count not only on the support of traditional communities, but they were also the best candidates for husbands. Rich father-in-laws granted them long-term financial independence, just for them to continue their studies. In the future material status and the size of the community that is hiring a rabbi were not as important as the acknowledgment of their learnedness and piety and also – to some degree – having famous rabbis as ancestors.

The situation got complicated in the Modern Era, when Jews stopped being an separate state and the state and its bureaucracy started interfering in world of the Jewish community (from 1821 known in the Kingdom of Poland as Synagogue Supervision [Dozór Bóżniczy]), which was largely independent – especially during the time of the first Republic of Poland. Even though then rabbis lost many of their prerogatives, to pious Jews they were still one of the most important members of local communities and to the local authorities and invading authorities they were important representatives of those communities and also served as district registrars. This lead to the state administration's interest in their qualifications.

From 1826 those qualifications were supposed to be in the hands of the Warsaw School of Rabbis, and after its closing down (1863) special commissions. The secular authorities never had this sphere under full control, therefore next to the official rabbis (confirmed by the authorities), there were so called clerical rabbis (employed by the Jewish communities without the confirmation of the authorities) and illicit rabbis (without a normalized formal status).

After the January Uprising the separate nature of the Kingdom of Poland was abolished with the, inter alia, creation of the governorate government in 1866. The governors were given supervision over the matters of faith and religion. In 1885 the Governor-General of Warsaw appointed governorate examination commissions for candidates for official rabbis (in Warsaw the commission actually worked in the years 1888-1910). The documentation related to their work was the basis for the confirmation of rabbis, chosen by local Jewish communities.

This exhibition presents a group of 56 people, which achieved such a status with the nomination of the Governor of Warsaw or were rejected by him. However, the exams were passed in different governorates of the former Kingdom of Poland. This very interesting – mainly due to the complementarity of the materials presented – and fortunately preserved without any major losses group of personal files is part of the heritage of the Department VI of Religion of the Faculty of Administration of Governorate Government of Warsaw. In 1915 the Department, with the whole office was evacuated to Moscow. It came back during 1920's to find safe havens in The Central Archives of Historical Records in Warsaw, The State Archive of the Capital City of Warsaw and its Pułtusk branch, and from 2006 – its Milanówek branch.

The exhibition uses vital records of people of the Jewish faith stored in state archives in the following locations: Białystok and its branch in Łomża, Kalisz, Kielce and its branch in Sandomierz, Lublin, Łódź, Piotrków Trybunalski and its branch in Tomaszów Mazowiecki, Płock and its branch in Kutno, Poznań and its branch in Konin, Radom, Siedlce, Toruń and its branch in Włocławek, The State Archive of the Capital City of Warsaw and its branches in Grodzisk Mazowiecki, Mława and Pułtusk, Zamość. The exhibition also uses vital records from the civil registries from the following locations: Góra Kalwaria, Kałuszyn, Kłodawa, Kolbiel, Mińsk Mazowiecki, Piotrków Kujawski, Tarczyn.

The exhibition also uses the copies of the schemes of the synagogues and houses of prayer and copies of the stamps stored in: The Central Archives of Modern Records in Warsaw, The Central Archives of Historical Records in Warsaw, State Archives of Zamość, S. Noakowski Museum in Nieszawa, which is a branch of the Museum of the Kujawy and Dobrzyń Land in Włocławek.

The information about the destroyed registers of vital records of the people of the Jewish faith was received from the following civil registries in: Halinów, Jadów, Nieszawa, Warka, Wysokie Mazowieckie.

The query was also performed in the Archives of the E. Ringelblum Jewish Historical Institute.

Scenariusz wystawy / Exhibition scenario
– Marta Rzepecka-Aleksiejuk

Wstęp / Introduction
– dr Rafał Żebrowski (Zakład Varsavianistyczny w Żydowskim Instytucie Historycznym im. E. Ringelbluma)

Biogramy rabinów / Short biographies of the rabbis
– dr Zofia Borzymińska (Zakład Varsavianistyczny w Żydowskim Instytucie Historycznym im. E. Ringelbluma), dr Anna Wiernicka, dr Rafał Żebrowski

Opisy miejscowości / Descriptions of the locations
– dr Eleonora Bergman, dr Paweł Fijałkowski, dr Hanna Węgrzynek (Zakład Varsavianistyczny w Żydowskim Instytucie Historycznym im. E. Ringelbluma)

Projekt graficzny / Graphic design
– Lena Maminajszwili / [illegible]

Tłumaczenie / Translation
– Michał Zdanewicz

Redakcja i korekta / Copy editor
– Jolanta Lewińska

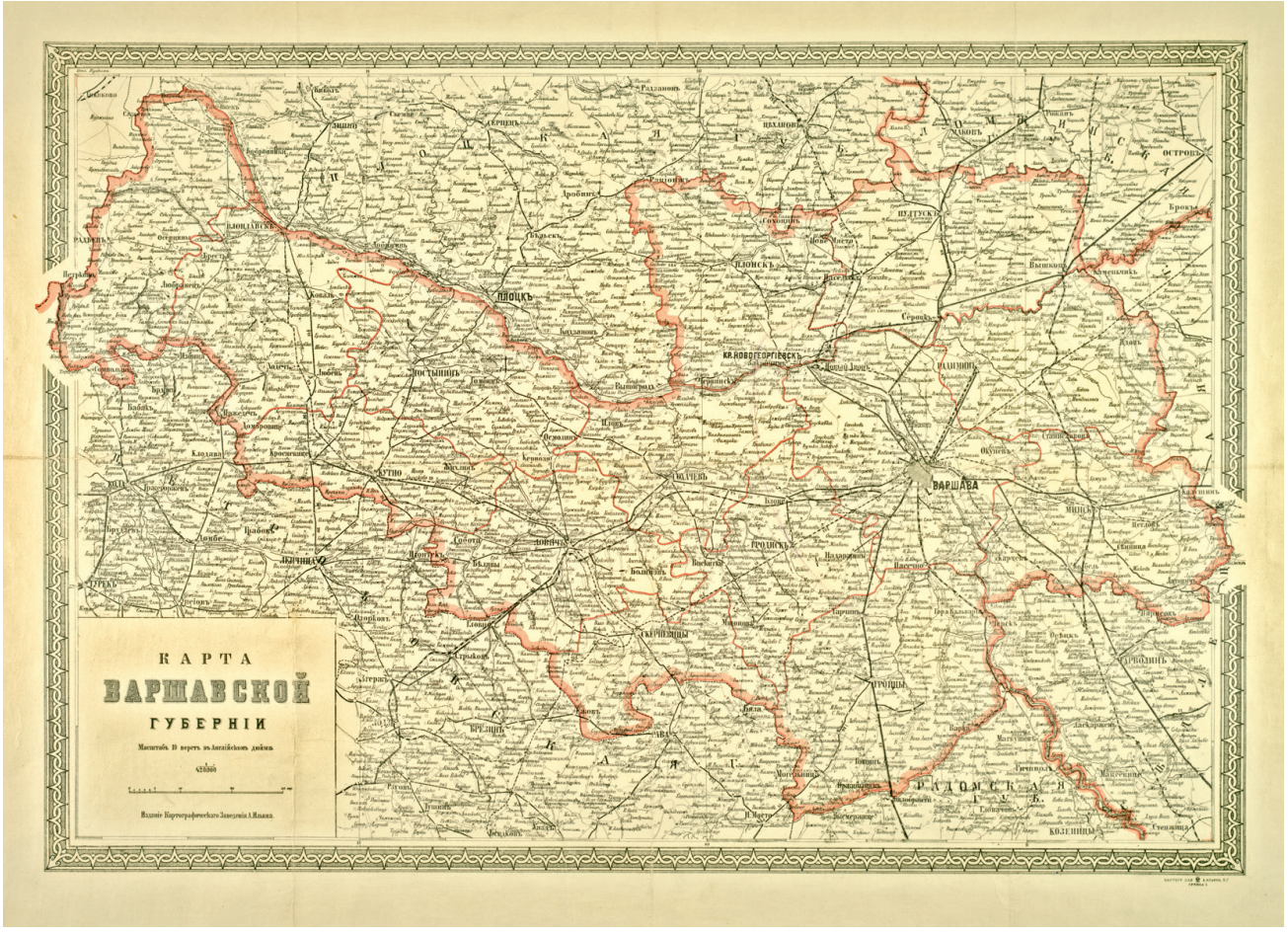
Przygotowanie do druku / Set-up
– Studio Reklamy i Wydawnictw [illegible]

Druk / Printing
– Organizacja Dariusz Płoński

Warszawa 2012 Warsaw

Copyright by Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych

Copyright by Archiwum Państwowe m.st. Warszawy

Mapa Guberni Warszawskiej z końca XIX w. / Map of the Warsaw Governorate from the end of XIX century

Kandydat na rabina

Icek Szyja Liwerant (24 marca 1870 Lublin–?), syn Moszka (?–1891) i Mali Dwojry z Rotenbergów. Jego rodzice pobrali się w 1861 r. w Lublinie. Tam też rodziły się ich kolejne dzieci. Kiedy Icek Szyja zabiegał o nominację na rabina, mieszkał w Warszawie, przy ulicy Muranowskiej 43. Jego ojciec jest pochowany na cmentarzu żydowskim w Warszawie, przy ulicy Okopowej.

Candidate for a rabbi

Icek Szyja Liwerant (24 March 1870 Lublin–?), son of Moszek (?–1891) and Mala Dwojra née Rotenberg. His parents married in 1861, in Lublin. That was also the birthplace of their other children. When Icek Szyja was trying to get the nomination for the position of rabbi, he lived in Warsaw on Muranowska Street 43. His father is buried in the Warsaw Jewish cemetery on Okopowa Street.

Kandydat na rabina

Jakow Josek Rozensal (11 października 1864 Warszawa–?), syn Fajwla i Fajgi Ruchli z domu Czerniakow, córki Szai i Perli. Rodzice pochodzili z Warszawy. Tu się pobrali w 1862 r. Zamieszkali w domu ojca matki, przy ulicy Zielnej 33. Jakow Josek tam się urodził. Jego matka zmarła, gdy miał zaledwie 10 lat. Kiedy zabiegał o nominację na rabina, mieszkał w Warszawie, przy ulicy Twardej 10. Spoczywa w Warszawie, na cmentarzu żydowskim, przy ulicy Okopowej.

Candidate for a rabbi

Jakow Josek Rozensal (11 October 1864 Warsaw–?), son of Fajwel and Fajga Ruchla née Czerniakow, daughter of Szaja and Perla. His parents were born in Warsaw and married there in 1862. They lived in the house of the mother's father on Zielna Street 33. Jakow Josek was born in that house. His mother died, when he was just 10 years old. When he tried to get the nomination for the position of rabbi, he lived in Warsaw on Twarda Street 10. He is buried in the Warsaw Jewish cemetery on Okopowa Street.

Icek Kossowski (24 października 1877 Warszawa–?), potomek znanych uczonych, rabinów, syn Szewela, wnuk Chaima Ariego. Mieszkał w Byteniu (gubernia grodzieńska). W 1890 r. w Białymstoku ożenił się z Taubą Rejzel z domu Ozder, córką Hersza. W 1905 r. został rabinem w Iwiu (gubernia wileńska). Egzamin na stanowisko rabina urzędowego zdał 19 marca 1909 r. i pozostał rabinem urzędowym w Iwiu (w 1912 r. był nim tam nadal).

Icek Kossowski (24 October 1877 Warsaw–?), a descendant of known scholars and rabbis, son of Szewel, grandson of Chaim Arie. He lived in Byteń (Grodno Governorate). In 1890, in Białystok, he married Tauba Rejzel née Ozder, daughter of Hersz. In 1905 he became the rabbi of Iwie (Vilna Governorate). He passed the exam for official rabbi on 19 March 1909 and remained the official rabbi of Iwie (in 1912 he still held this position).

Izaak Bronsztejn (1 stycznia 1859–?), syn Dawida, mieszkaniec miasta Warkowicze (gubernia wołyńska). Ukończył żytomierską Szkołę Rabinów. W 1889 r. mieszkał w Zamościu. Egzamin na urzędowego rabina zdał 6 września 1889 r. w Lublinie. Miesiąc później złożył dokumenty, starając się o stanowisko rabina Skierniewic, jednak w 1890 r. rabinem został tam wybrany Nuchim Rozenblum.

Izaak Bronsztejn (1 January 1859–?), son of Dawid. He was a resident of Warkowicze (Volhynian Governorate). He graduated from the Żytomierz School of Rabbis. In 1889 he lived in Zamość. He passed the exam for official rabbi on 6 September 1889 in Lublin. A month later he submitted the documents trying for the position of rabbi of Skierniewice, but in 1890 Nuchim Rozenblum was chosen as the rabbi of that town.

Kandydat na rabina

Marduch Ejsberg, syn Abrama. Kiedy zabiegał o nominację na rabina, mieszkał w Warszawie, przy ulicy Miłej 4, pod numerem 15.

Candidate for a rabbi

Marduch Ejsberg, son of Abram. When he tried to get the nomination for the position of rabbi he lived in Warsaw on Miła Street 4, apartment number 15.

Kandydat na rabina

Dawid Josek Moryn (27 sierpnia 1872 Warszawa–?), syn Nuty Chaima (ok. 1836–?) i Etli (Estery) Fajgi z domu Medalion (Madajan) (ok. 1841–?). Jego rodzice w 1865 r. mieszkali w Warszawie, przy ulicy Zielnej 1413. Ożenił się w Warszawie w 1895(?) r. Miał córkę Miriam i syna Chaima Nutę. Kiedy zabiegał o nominację na rabina, mieszkał przy ulicy Żelaznej 23.

Candidate for a rabbi

Dawid Josek Moryn (27 August 1872 Warsaw–?), son of Nuta Chaim (about 1836–?) and Etla (Estera) Fajga née Medalion (Madajan) (about 1841–?). In 1865 his parents lived in Warsaw on Zielna Street 1413. He married in Warsaw in 1895. He had a daughter – Miriam, and a son – Chaim Nuta. When he tried to get the nomination for the position of rabbi, he lived on Żelazna Street 33.

Kandydat na rabina

Szlama Sucher Ber Lindenbaum (22 stycznia 1870 Warszawa–?), syn pisarza prywatnego Szymona Majera i Sury z domu Modrzew. Jego rodzice pochodzili z Warszawy, mieszkali przy ulicy Franciszkańskiej 1796. Tu się pobrali w 1863 r. Kiedy Szlama Sucher zabiegał o nominację na rabina, mieszkał w sąsiednim domu, przy ulicy Franciszkańskiej 27, gdzie zapewne już wówczas znajdowała się sala modlitwy (była tam w 1926 r.).

Candidate for a rabbi

Szlama Sucher Ber Lindenbaum (22 January 1870 Warsaw–?), son of private writer Szymon Majer and Sura née Modrzew. His parents were born in Warsaw and lived on Franciszkańska Street 1796. They were married in Warsaw in 1863. When Szlama Sucher tried to get the nomination for the position of rabbi, he lived in a house next to his parents, on Franciszkańska Street 27. A house of prayer was probably there at that time (it was present in 1926).

Rabin Powązek

Azriel Ankier (7 grudnia 1849–24 lipca 1913), syn Icka i Fajgi z domu Wereman. Egzamin na urzędowego rabina zdał 19 września 1889 r. w Warszawie. Od 1891 r. był rabinem w Powązkach pod Warszawą, z roczną pensją 200 rubli, oraz przewodniczącym sądu rabinackiego. Autor dzieł religijnych, m.in. *Asifat zkenim* (Warszawa 1861; cz. 2 – Warszawa 1877). Jego córka Tauba umarła młodo (1912); rabin głęboko to przeżył i wkrótce sam zmarł.

Rabbi of Powązki

Azriel Ankier (7 December 1849–24 July 1913), son of Icek and Fajga née Wereman. He passed the exam for official rabbi on 19 September 1889 in Warsaw. From 1891 he was the rabbi of Powązki near Warsaw, with a yearly salary of 200 rubels and a president of a rabbinical court. Author of religious texts – for example *Asifat zkenim* (Warsaw 1861; the second part – Warsaw 1877). His daughter Tauba died at a young age (1912); the event deeply touched him and soon after he also passed away.

Powązki [Warszawa] – wieś, istniała już w XIV wieku. Od 1816 r. właścicielem był Abraham Szymon Cohen (?–1842), następnie jego wnuk – Icchak Lewi (?–1916), który rozwijał tu m.in. przemysł tytoniowy. W 1827 r. w „miasteczku Powązki" mieszkało 964 Żydów, w 1887 – około 3000. W 1851 r. powołano Powązkowski Okręg Bóżniczy, wzniesiono dom modlitwy, mykwę i jeszywę. Po włączeniu do Warszawy osada ta zanikła.

Powązki [Warsaw] – village, in the XIV century already in existance. Since 1816 the owner was Abraham Szymon Cohen (?-1842) and then his grandson Icchak Lewi (?-1916), who developed there, inter alia, the tobacco industry. In 1827 in the "town of Powązki" lived 964 Jews, in 1887 – about 3000. In 1851 the Synagogue District of Powązki was formed and a house of prayer, mikvah and yeshiva were built. After incorporation into Warsaw the village disappeared.

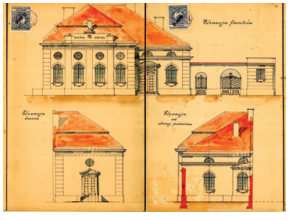

Rabin Woli

Josef Najhauz (7 września 1890 Warszawa–po październiku 1942), syn kupca Herszka i Bruchy z domu Herszfinkel. Egzamin na urzędowego rabina zdał 23 października 1900 r. w Siedlcach. W 1903 r. został rabinem Woli (dziś dzielnica Warszawy), z pensją 400 rubli rocznie. W getcie warszawskim, mimo niemieckiego zakazu, odprawiał nabożeństwa w nielegalnym domu modlitwy. Pochowany jest na cmentarzu żydowskim przy ulicy Okopowej w Warszawie.

Rabbi of Wola

Josef Najhauz (7 September 1890 Warsaw–after October 1942), son of the merchant Herszek and Brucha née Herszfinkel. He passed the exam for an official rabbi on 23 October 1900, in Siedlce. In 1903 he became the rabbi of Wola (today a district of Warsaw), with a yearly salary of 400 rubels. In the Warsaw Ghetto, despite the German ban, he officiated religious services in an illegal houseof prayer. He is buried in a Jewish cemetery on Okopowa Street in Warsaw.

Dom modlitwy na Woli / House of prayer in Wola

Wola [Warszawa] – książęca wieś Wielka Wola, założona w XIV w. W obrębie Warszawy znalazła się w całości w 1916 r. Na początku XIX w. Żydzi mieszkali głównie za rogatkami przy ulicy Chłodnej, a z czasem także przy Wolskiej i Górczewskiej. W 1926 r. było co najmniej 10 domów modlitwy, w tym w szpitalu żydowskim na Czystem i na cmentarzu przy ulicy Gęsiej. W 1939 r. mieszkało tu około 2500 Żydów.

Wola [Warsaw] – the duke village of Wielka Wola, established in XIV century. Became a part of Warsaw as whole in 1916. In the beginning of XIX century the Jews lived past the turnpikes on Chłodna Street and, with time, on Wolska Street and Górczewska Street. In 1926 there were at least 10 houses of prayer, including one in the Jewish hospital on Czyste and one in the cemetery on Gęsia Street. In 1939, 2500 Jews lived in this part of Warsaw.

Rabin Mokotowa

Henoch Giberstein (1866 Mokotów–1937 Warszawa?), syn Joska Jechiela, przewodniczącego sądu rabinackiego w Mokotowie (wówczas pod Warszawą). Egzamin na urzędowego rabina zdał 2 września 1904 r. w Płocku. W 1906 r. został pierwszym rabinem nowo utworzonego Mokotowskiego Okręgu Bóżniczego, z roczną pensją 550 rubli. Urzędował tam do 1918(?) r. W 1936 r. był rabinem w Łomiankach. Jest pochowany na cmentarzu żydowskim w Warszawie, przy ulicy Okopowej.

Rabbi of Mokotów

Henoch Giberstein (1866 Mokotów–1937 Warsaw?), son of Josek Jechiel, president of the rabbinical court in Mokotów (then a village near Warsaw). He passed the exam for official rabbi on 2 September 1904 in Płock. In 1906 he became the first rabbi of the newly formed Synagogue District of Mokotów, with a yearly salary of 550 rubels. He held the office there until 1918(?). In 1936 he was a rabbi in Łomianki. He is buried in the Jewish cemetery on Okopowa Street in Warsaw.

Mokotów [Warszawa] – miejscowość nie miała ściśle określonych granic przed przyłączeniem do Warszawy w 1916 r. W owym roku liczyła około 28 000 mieszkańców, w 1939 – ponad 89 000. Ludność żydowska nie przekraczała 3%. W 1905 r. w Mokotowie i Sielcach mieszkało 1560 osób wyznania mojżeszowego. Do 1906 r. miejscowi Żydzi podlegali Piaseczyńskiemu Okręgowi Bóżniczemu, zanim się uniezależnili i powstał Mokotowski Okręg Bóżniczy.

Mokotów [Warsaw] – did not have clearly defined borders before being incorporated into Warsaw in 1916. In the year it had 28 000 residents, in 1939 – above 89 000. The Jews did not number above 3% of the population. In 1905 in Mokotów and Sielce there were 1560 Jewish residents. Until 1906 local Jews were under the governance of the Synagogue District of Piaseczno, after that year they gained independence and the Synagogue District of Mokotów was formed.

Rabin Nowego Dworu

Chaim Mendel Landau (8 listopada 1862–12 marca 1935 Otwock), syn Jaakowa, rabina Jeżowa i Ciechanowa, wnuk Abrahama, rabina Ciechanowa i Płocka, założyciela ciechanowskiej dynastii cadyków; w 1893 r., po ojcu, został cadykiem w Zawierciu. Był rabinem w Widawie. 19 września 1889 r. w Warszawie zdał egzamin na rabina urzędowego. Od 1890 r. był rabinem w Piątku, Przyrowie (1895–1898), Nowym Dworze Mazowieckim (1898–1903) i Zawierciu (Kromołowie) (od 1904). Jest pochowany na cmentarzu żydowskim w Warszawie, przy ulicy Okopowej.

Rabbi of Nowy Dwór

Chaim Mendel Landau (8 November 1862–12 March 1935 Otwock), son of Jaakow, rabbi of Jeżów and Ciechanów. Grandson of Abraham, rabbi of Ciechanów and Płock, founder of the Ciechanów tzadik dynasty. In 1893 he became, after his father, a tzadik in Zawiercie. He was the rabbi of Widawa. He passed the exam for official rabbi on 19 September 1889 in Warsaw. From 1890 he was the rabbi of Piątek, Przyrów (1895–1898), Nowy Dwór Mazowiecki (1898–1903) and Zawiercie (Kromołów) (from 1904). He is buried in the Warsaw Jewish cemetery on Okopowa Street.

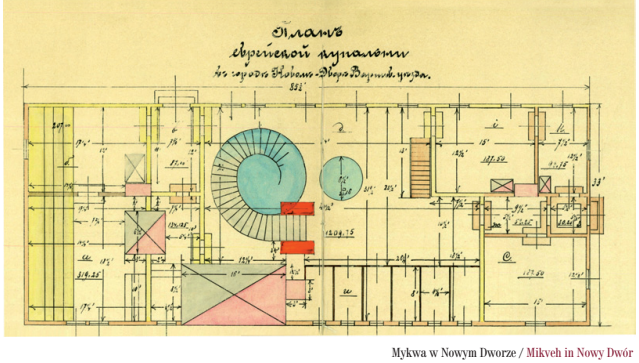

Rabin Nowego Dworu

Rubin Lejb Najfeld (1 stycznia 1869 Węgrów–1940 Warszawa), syn kupca Abrahama (zamordowanego w czasie pogromu w Białymstoku) i Ity Lei z domu Felner. Od 1894 r. był rabinem w Raciążu. Egzamin na urzędowego rabina zdał 18 stycznia 1896 r. w Siedlcach. W 1904 r. objął rabinat w Nowym Dworze, po Chaimie Mendlu Landau. Był też rabinem wojskowym twierdzy Modlin, autorem dzieł rabinicznych, współzałożycielem Związku Rabinów w Polsce. Zmarł w getcie warszawskim.

Rabbi of Nowy Dwór

Rubin Lejb Najfeld (1 January 1869 Węgrów–1940 Warsaw), son of a merchant Abraham (murdered during the pogrom in Białystok) and Ita Lea née Felner. Since 1894 he was the rabbi of Raciąż. He passed the exam for official rabbi on 18 January 1896 in Siedlce. In 1904 we became the rabbi of Nowy Dwór, after Chaim Mendel Landau. He was also the military rabbi of the Modlin Fortress, an author of rabbinic publications, co-founder of the Polish Association of Rabbis. Died in the Warsaw Ghetto.

Mykwa w Nowym Dworze / Mikveh in Nowy Dwór

Nowy Dwór – miasto lokowane w XIV w. W 1780 r. powstała słynna drukarnia żydowska. W 1897 r. mieszkało tu 4737 Żydów (65% ludności). W latach 1918–1939 wpływy zyskali syjoniści, działały szkoły z wykładowym językiem jidysz i hebrajskim. Wielu Żydów zginęło w bombardowaniach miasta we wrześniu 1939 r. Na początku 1941 r. Niemcy utworzyli getto, w którym znaleźli się również przesiedleńcy z innych miast, łącznie około 3000 osób. Pod koniec 1942 r. wszyscy zostali wywiezieni do Auschwitz.

Nowy Dwór – a city established in the XIV century. In 1780 a famous Jewish printing house was built here. In 1897 there were 4737 Jews in the city (65% of the population). In 1918-1939 the Zionists gained influence, there were schools teaching in the Yiddish and Hebrew languages. Many Jews died during the bombardments of the city in the September of 1939. In the beginning of 1941 the Germans created a ghetto, which included people from other cities, in total about 3000 people. In the end of 1942 the population of the ghetto was transported to Auschwitz.

Rabin Błonia

Efraim Fiszel Szpiro (31 grudnia 1865 Warka–1920 Błonie?), syn Jaakowa i Ruchli z domu Herszberg, zamieszkałych w Warce, szwagier Mordki Mendla Zilbersteina, tamtejszego rabina. Egzamin na urzędowego rabina zdał 3 lutego 1899 r. w Siedlcach. W 1900 r. został rabinem w Błoniu, z pensją 300 rubli rocznie. Podczas wojny polsko-bolszewickiej (1920) został skazany na karę śmierci. Jego gesty błogosławieństwa uznano za sygnały przekazywane szpiegom.

Rabbi of Błonie

Efraim Fiszel Szpiro (31 December 1865 Warka–1920 Błonie?), son of Jaaków and Ruchla née Herszberg, both living in Warka. Brother-in-law of Mordka Mendel Zilberstein, the rabbi of Warka. He passed the exam for official rabbi on 3 February 1899 in Siedlce. In 1900 he became the rabbi of Błonie, with a yearly salary of 300 rubels. During the Polish-Soviet War (1920) he was senteneced to death. His gestures of blessing were seen as signals given to spies.

Rabin Nadarzyna

Lejzor Lejb Lewin (1868? 1877? Siedlce?–?), syn Berka, wnuk Mordki i Estery Fajgi. 8 września 1897 r. ożenił się w Siedlcach z pochodzącą stamtąd Nesią Gitlą z domu Anolik, córką Szymona Bera i Chany. 18 lutego 1902 r. w Siedlcach zdał egzamin na rabina. Bezpośrednio po śmierci długoletniego rabina Nadarzyna Icka Kona, w 1906 r., został tam urzędowym rabinem, z uposażeniem 200 rubli rocznie.

Rabbi of Nadarzyn

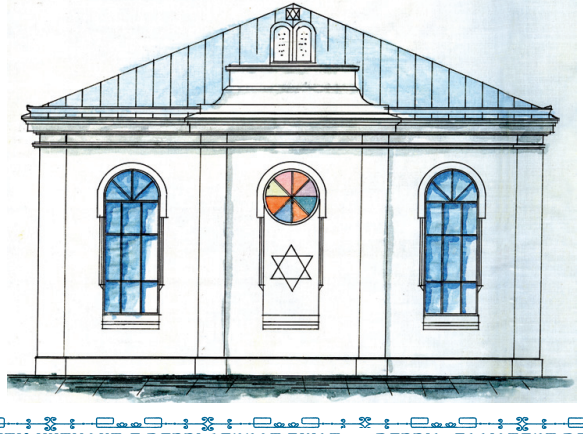
Lejzor Lejb Lewin (1868? 1877? Siedlce? –?), son of Berk, grandson of Mordka and Estera Fajga. On the 8 of September 1897 he married, in Siedlce, a local girl Nesia Gitla née Anolik, daughter of Szymon Ber and Chana. He passed the rabbi exam on 18 February 1902 in Siedlce. Directly after the death of longtime rabbi of Nadarzyn Icek Kon, in 1906, he became the official rabbi there, with a yearly salary of 200 rubels.

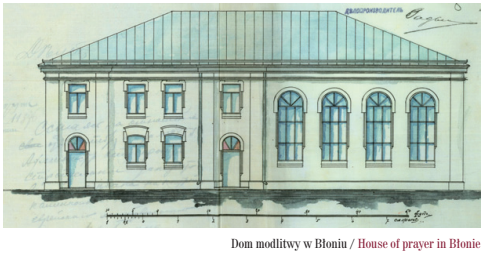
Nadarzyn – wieś, w latach 1453–1869 – miasto. Pierwsi Żydzi osiedli tu w XVI w. Ich gmina powstała w końcu XVIII w., założono cmentarz, wzniesiono synagogę. W 1808 r. mieszkało tu 222 Żydów (44% ludności), w 1862 – 516 osób (55%), w 1921 – 431 (33,6%). Duże wpływy mieli syjoniści oraz Ogólnożydowski Związek Robotniczy „Bund". W 1940 r. zostało utworzone otwarte getto, skąd w 1941 r. wszystkich Żydów przesiedlono do warszawskiego getta.

Nadarzyn – village, in the years 1453–1869 – city. The first Jews settled here in the XVI century. Their community was formed in the XVIII century. A cemetery was built and also a synagogue. In 1808 there were 222 Jews in the city (44% of the population), in 1862 – 516 (55%) and in 1921 – 431 (33,6%). Among the groups with a large amount of influence were the Zionists and the General Jewish Labour Bund. In 1940 an open ghetto was created and in 1941 all of the Jews were moved to the Warsaw Ghetto.

Błonie – prawa miejskie otrzymało w 1338 r. Pierwsza wzmianka o Żydach pochodzi z 1478 r. W 1507 r. istniało tu skupisko żydowskie, później miasto zostało zamknięte dla ich osadnictwa. W 1808 r. mieszkało 20 Żydów (2,5% ludności), w 1897–1927 (34,5%), w 1939 – około 2800. W lutym 1941 r. wywieziono ich do getta w Warszawie, później – do obozu zagłady w Treblince, gdzie zginęli. Na cmentarzu zachowało się około 30 nagrobków.

Błonie – gained city rights in 1338. First mention of Jews in 1478. In 1507 there is small Jewish community, later Jewish settlement is not permitted in the city. In 1808, 20 Jews (2,5% of the population) lived there, in 1897–1027 (34,5%) and in 1939 – about 2800. In February of 1941 they were taken to the Warsaw Ghetto and later to the Treblinka extermination camp, where they died. The cemetery holds about 30 surviving gravestones.

Dom modlitwy w Błoniu / House of prayer in Błonie

Rabin Wiskitek

Mosze Pinkus Trunk (2 lutego 1854–28 kwietnia 1912 Kutno), syn Israela Jehoszui, przewodniczącego sądu rabinackiego, cieszącego się sławą znakomitego talmudysty, rabina w Szreńsku, Gąbinie, Warce, Pułtusku i Kutnie. Egzamin na rabina urzędowego zdał w Kaliszu 2 września 1888 r. Został rabinem w Wiskitkach, po Elim Lermanie, a potem – po śmierci swego ojca – był nim w Kutnie (od 1893). Znany z działalności społecznej. Jego syn, Izaak Juda, zasiadający na fotelu rabina w Lubrańcu, Ciechanowie oraz Kutnie (od 1912), był jednym z przywódców Organizacji Syjonistów-Ortodoksów „Mizrachi" w Polsce, a później – partii Poalej Agudat Israel. Wnuk Moszego Pinkusa, Jechiel Izajasz był pisarzem i eseistą.

Rabbi of Wiskitki

Mosze Pinkus Trunk (2 February 1854 – 28 April 1912 Kutno), son of Israel Jehoszua, president of a rabbinical court, a famous and great talmudist, rabbi of Szreńsk, Gąbin, Warka, Pułtusk and Kutno. He passed the exam for official rabbi on 2 September 1888 in Kalisz. He was the rabbi of Wiskitki, after Eli Lerman and later – after the death of his father – the rabbi of Kutno (from 1893). Known for his social work. His son Izaak Juda, rabbi of Lubraniec, Ciechanów and Kutno (from 1912), was one of the Polish leaders of the Zionist-Orthodox Organisation "Mizrachi" and later one of the leaders of the Poalej Agudat Israel party. The grandson of Mosze Pinkus, Jechiel Izajasz, was a writer and an essayist.

Rabin Wiskitek

Josef Mendel German (Herman) (20 grudnia 1852 Warszawa?–?), syn Mendla i Itty Chai. Egzamin na urzędowego rabina zdał 22 stycznia 1893 r. w Radomiu. W tym samym roku został rabinem w Wiskitkach, z roczną pensją 225 rubli. Zastąpił na tym stanowisku Moszego Pinkusa Trunka, który przeszedł do Kutna. Syn Germana Naftal Moszek Herman (ur. 1882), zamieszkały w Warszawie, przy ulicy Grzybowskiej 6/31, zmarł na serce 12 października 1939 r.

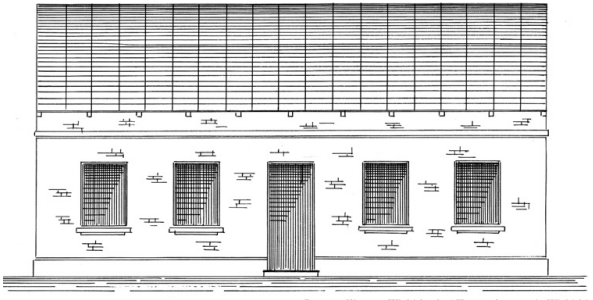
Rabbi of Wiskitki

Josef Mendel German (Herman) (20 December 1852 Warsaw? –?), son of Mendel and Itta Chaja. He passed the exam for official rabbi on 22 January 1893 in Radom. The same year he became the rabbi of Wiskitki, with a yearly salary of 225 rubels. He replaced Mosze Pinkus Trunk, who moved to Kutno. The son of German, Naftal Moszek Herman (born 1882), who lived in Warsaw on Grzybowska Street 6/31, died of a heart disease on 12 December 1939.

Wiskitki – prawa miejskie otrzymały przed 1349 r. Żydzi zamieszkiwali tu od schyłku XVIII w. Swoją gminę utworzyli na początku XIX w. W 1800 r. było ich 77 (11,6% ludności), w 1857 – 552 (33,4%), w 1939 – około 1500. W miejscowym getcie Niemcy uwięzili także Żydów z Płocka, Kujaw i wschodniej Wielkopolski. W lutym 1941 r. wywieźli ich do Warszawy, później zamordowali w Treblince. Na cmentarzu zachowało się około 80 nagrobków.

Wiskitki – gained city rights before 1349. Jews lived here since the end of the XVIII century. Their community was formed in the beginning of the XIX century. In 1800 there were 77 Jews in the city (11,6% of the population), in 1857 – 552 (33,4%) and in 1939 – about 1500. In the local ghetto the Germans also enslaved the Jews from Płock, Kujawy and eastern Greater Poland area. In February of 1941 those Jews were transported to Warsaw and later murdered in Treblinka. About 80 gravestones survived at the Jewish cemetery.

Dom modlitwy w Wiskitkach / House of prayer in Wiskitki

Rabin Grodziska Mazowieckiego

Icek Majer Lewinberg (25 sierpnia 1866 Płock–?), syn niepiśmiennego handlarza Lewka i Hindy Brajny z domu Braun. Egzamin na rabina zdał 23 lutego 1893 r. w Płocku. Po śmierci rabina z Grodziska Elimelecha Szapiry (1892), w 1893 r. zajął jego miejsce, z pensją 300 rubli rocznie oraz służbowym mieszkaniem. Pozostał na tym stanowisku do 1904 r. Potem był rabinem w Pruszkowie, zamieniając się miejscami z Chaimem Dawidem Malinickim.

Rabbi of Grodzisk Mazowiecki

Icek Majer Lewinberg (25 August 1866 Płock–?), son of illiterate merchant Lewek and Hinda Brajna née Braun. He passed the exam for official rabbi on 23 February 1893 in Płock. After the death of the rabbi of Grodzisk Elimelech Szapiro (1892), he took his position in 1893, with a yearly salary of 300 rubels and an official apartment. He kept the position until 1904. Later he was the rabbi of Pruszków, switching places with Chaim Dawid Malinicki.

Rabin Grodziska Mazowieckiego

Chaim Dawid Malinicki (28 czerwca 1859 Grodzisk–?), syn Szai i Fajgi z domu Rozencwajg. W 1875 r. ożenił się z Gołdą Pessą z domu Liberman. Egzamin na rabina urzędowego zdał 27 stycznia 1894 r. w Radomiu. Był rabinem w Pruszkowie, z pensją 50 rubli rocznie, a od 1903 r. – również podrabinem w Grodzisku. W 1904 r. zamienili się miejscami z rabinem Icekiem Majerem Lewinbergiem z Grodziska. Otrzymał 400 rubli rocznie i mieszkanie.

Rabbi of Grodzisk Mazowiecki

Chaim Dawid Malinicki (28 June 1859 Grodzisk–?), son of Szaja and Fajga née Rozencwajg. In 1875 he married Gołda Pessa née Liberman. He passed the exam for official rabbi on 27 January 1894 in Radom. He was the rabbi of Pruszków, with a yearly salary of 50 rubels. From 1903 he was also the assistant rabbi of Grodzisk. In 1904 they switched places with rabbi of Grodzisk Icek Majer Lewinberg. After that he had a yearly salary of 400 rubels and was provided an apartment.

Rabin Grójca

Eliasz Lejbuś Lipszye (5 kwietnia 1861 Skierniewice–po 1936), syn Moszka i Marii z domu Grynberg. W 1879 r. w Mogielnicy ożenił się z Ryfką Dyną z domu Frajdenrajch, córką Abrama Zelika i Kajli Ruchli. Egzamin na urzędowego rabina zdał 3 marca 1892 r. w Radomiu. W 1894 r. został rabinem w Grójcu, z pensją 750 rubli rocznie, po zmarłym Jakowie Dawidzie Judkiewiczu (1893). Od 1906 r. za pomocnika miał syna Icka Nysela.

Rabbi of Grójec

Eliasz Lejbuś Lipszye (5 April 1861 Skierniewice–after 1936), son of Moszek and Maria née Grynberg. In 1879, in Mogielnica, he married Ryfka Dyna née Frajdenrach, daughter of Abram Zelik and Kajla Ruchla. He passed the exam for official rabbi on 3 March 1892 in Radom. In 1894 he became the rabbi of Grójec, with a yearly salary of 750 rubels. He took the position after the deceased Jakow Dawid Judkiewicz (1893). In 1906 he had an assistant, his son Icek Nysel.

Grodzisk Mazowiecki – prawa miejskie otrzymał w 1522 r. Żydzi osiedli tu przed 1590 r. Gmina powstała w 2. połowie XVIII w. W 1827 r. mieszkało 636 Żydów (82,7% ludności), w 1921 – 2756 (24,5%). Od 2. połowy XIX w. istniał tu ważny ośrodek chasydyzmu. W lutym i lipcu 1941 r. żydowskich mieszkańców wywieziono do getta w Warszawie, później do Treblinki, gdzie zginęli. Zachował się cmentarz z około 200 nagrobkami.

Grodzisk Mazowiecki – gained city rights in 1522. Jews settled here before 1590. The community was formed in the second half of the XVIII century. In 1827, 636 Jews lived in the city (82,7% of the population), in 1921 – 2756 (24,5%). Since the second half of the XIX century the city was an important center of the Hasidic movement. In February and July of 1941 the Jewish citizens were transported to the Warsaw Ghetto and later to Treblinka, where they died. The cemetery survived along with about 200 gravestones.

Grójec – miasto książęce, lokowane w 1419 r. Od 1744 r. miało przywilej *de non tolerandis Iudaeis*. Żydzi osiedli tu pod koniec XVIII w. Utworzyli gminę i wznieśli drewnianą synagogę. W 1808 r. było ich 400 (50% ludności), w 1897 – 4000 (75%); w 1939 – 5200. Jesienią 1940 r. Niemcy uwięzili ich w miejscowym getcie, w lutym 1941 wywieźli do getta warszawskiego, latem 1942 r. zgładzili w Treblince.

Grójec – a duke city, established in 1419. Since 1744 it was granted the privilege *de non tolerandis Iudaeis*. Jews settled here in the end of the XVIII century, formed a community and built a wooden synagogue. In 1808 there were 400 Jews in the city (50% of the population), in 1897 – 4000 (75%) and in 1939 – 5200. In autumn of 1940 the Germans put the Jews in the local ghetto and in February of 1941 they moved them to the Warsaw Ghetto. In the summer of 1942 those Jews were killed in Treblinka.

Rabin Tarczyna

Dawid Lefeldt (1860 Warszawa–1942 Treblinka), syn Eliasza, prawnuk oraz spadkobierca uczonego i wielkiego autorytetu Ariego Lejba Zunza z Płocka. W 1882 r. w Białej Podlaskiej ożenił się z Chawą z domu Hampel. Egzamin na urzędowego rabina zdał 29 stycznia 1893 r. w Warszawie. W latach 1894–1895 był rabinem Konstantynowa Łódzkiego, od 1896 – Tarczyna, z roczną pensją 150 rubli. Podczas II wojny światowej przebywał w getcie warszawskim.

Rabbi of Tarczyn

Dawid Lefeldt (1860 Warsaw–1942 Treblinka), son of Eliasz, great-grandson and heir of a scholar and great authority figure Ari Lejb Zunz from Płock. In 1882 he married Chawa née Hampel in Biała Podlaska. He passed the exam for official rabbi on 29 January 1893 in Warsaw. In the year 1894-1895 he was the rabbi of Konstantynów Łódzki. From 1896 he was the rabbi of Tarczyn, with a yearly salary of 150 rubels. During World War II he was in the Warsaw Ghetto.

Tarczyn – miasto lokowane w 1353 r. Żydzi osiedlili się tu w końcu XVIII w. W 1857 r. było ich 630 (64,5% ludności), w 1921 – 1427 (56,5%). Podczas II wojny światowej Niemcy utworzyli getto, w którym skupili około 1650 osób, również z innych miejscowości. Na początku 1942 r. większość z nich została przesiedlona do warszawskiego getta. Stamtąd pozostali przy życiu zostali wywiezieni do obozu zagłady w Treblince. Zachował się cmentarz z fragmentami macew.

Tarczyn – city established in 1353. The Jews settled there in the end of the XVIII century. In 1857 there were 630 Jews in the city (64,5% of the population) and in 1921 – 1427 (56,5%). During World War II the German created a ghetto, housing 1650 people from different locations around the country. In the beginning of 1942 most of them were moved to the Warsaw Ghetto. Those who survived were later moved the extermination camp in Treblinka. There is a surviving cemetery with fragments of the matzevas.

Góra Kalwaria – założona w 1670 r. jako miasto duchowne, nawiązujące układem do planu Jerozolimy. Żydzi osiedli tu po 1821 r. Od 1859 r. miasto było siedzibą chasydzkiej dynastii cadyków. W 1857 r. mieszkało 1300 Żydów (68% ludności), w 1939 – około 3500 (50%). W lutym 1941 r. zostali wywiezieni do getta warszawskiego. Latem 1942 r. zginęli w Treblince. Pozostały: budynek synagogi, dom modlitwy, rezydencja cadyka, cmentarz żydowski.

Góra Kalwaria – established in 1670, as a clerical city, it's layout being similar to Jerusalem. Jews settled here after 1821. From 1859 the city was the seat of the a Hasidic tzadik dynasty. In 1857 there were 1300 Jews in the city (68% of the population), in 1939 – about 3500 (50%). In February of 1941 they were transported to the Warsaw Ghetto. In the summer of 1942 they died in Treblinka. Several buildings survived: the synagogue, house of prayer, the residence of the tzadik, the Jewish cemetery.

Rabin Góry Kalwarii

Daniel Dawid Wajnberg (1850?–po 1936), syn Izraela. Egzamin na urzędowego rabina zdał 25 stycznia 1896 r. w Radomiu. Do 1907 r. był rabinem w Wolbromiu, a następnie w Górze Kalwarii, z pensją 360 rubli rocznie. Od śmierci Lejba Altera (1904) był tam wakat. Miejscowi Żydzi chcieli, aby zajął go syn zmarłego Abraham Mordechaj. Mimo to, z czasem, nowy rabin zyskał ich wielką sympatię.

Rabbi of Góra Kalwaria

Daniel Dawid Wajnberg (1850?–after 1936), son of Izrael. He passed the exam for official rabbi on 25 January 1896 in Radom. Until 1907 he was the rabbi of Wolbrom, a later the rabbi of Góra Kalwaria, with a yearly salary of 360 rubels. After the death of Lejb Alter (1904), there was a vacancy for the position of rabbi of Góra Kalwaria. The local Jews wanted Abraham Mordechaj, the son of the deceased Lejb Alter, as their rabbi. In time, however, their new rabbi has gained their sympathy.

Rabin Warki

Mordka Mendel Zilberstein (1870–?), syn Elego Chaima i Chawy z domu Kobac. Egzamin na rabina urzędowego zdał 27 września 1891 r. w Radomiu. W 1893 r. został rabinem w Warce, z roczną pensją 200 rubli, po Izraelu Icku Zembrowskim. Ożenił się w 1897 r. z Małą z domu Szmit i – prawdopodobnie rychło owdowiawszy – powtórnie w 1899 r., z pochodzącą z Warki Chają z domu Szpiro, siostrą Efraima Fiszela Szpiro, rabina w Błoniu.

Rabbi of Warka

Mordka Mendel Zilberstein (1870–?), son of Eli Chaim and Chawa née Kobac. He passed the exam for official rabbi on 27 September 1891 in Radom. In 1983 he became the rabbi of Warka, with a yearly salary of 200 rubels. He took the position after Izrael Icek Zembrowski. In 1897 he married Mala née Szmit and – probably quickly becoming a widower – he re-married in 1899 with a woman from Warka, Chaja née Szpiro, sister of Efraim Fiszel Szpiro, rabbi of Błonie.

Warka – miasto królewskie lokowane w 1321 r. Żydzi zostali odnotowani w 1581 r. Gminę założyli w XVIII w., w 1810 r. wznieśli drewnianą synagogę (zniszczona w 1941 r.). Od 1829 r. znajdowała się tam siedziba dynastii cadyków Kaliszów, w latach 1918–1939 – ośrodek życia politycznego. W 1808 r. mieszkało 324 Żydów, w latach 1921–1939 – około 2200 (50% ludności). W dniach 21 i 22 lutego 1941 r. zostali wywiezieni do getta warszawskiego, latem 1942 r. zginęli w Treblince.

Warka – royal city established in 1321. The presence of Jews was noted in 1581. The community was formed in the XVIII century. In 1810 the Jews built a wooden synagogue (destroyed in 1941). From 1829 it was the seat of the tzadik dynasty of the Kalisz family and in 1921–1939 – the center of political life of the region. In 1808 there were 344 Jews in the city and in 1921–1939 – about 2200 (50% of the population). On 21 and 22 of February 1941 the Jews were transported to the Warsaw Ghetto and in the summer of 1942 they died in Treblinka.

Rabin Okuniewa

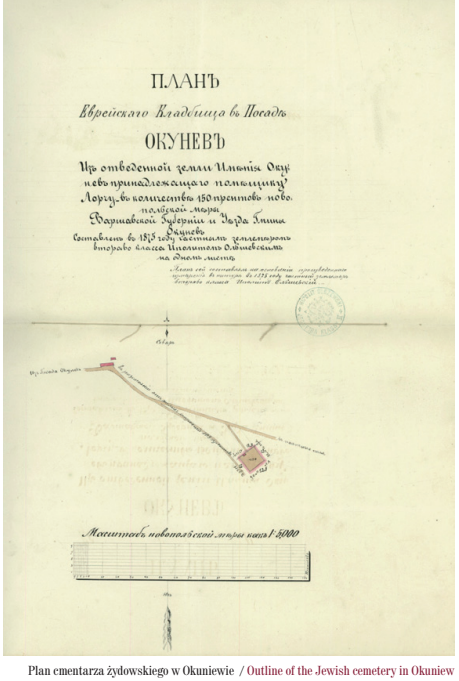
Lejzor Gorowicz (Horowitz) (28 lipca 1865 Kock–?), syn Pelty. W 1883 r. w Parczewie ożenił się z Frajdlą Szejndlą z domu Horowic(?). Egzamin na urzędowego rabina zdał 12 grudnia 1890 r. w Siedlcach. W 1898 r. został mianowany rabinem w Okuniewie, z roczną pensją 100 rubli. Pozostał na tym stanowisku do 1901 r., kiedy to jego miejsce zajął Lejzor Szmul Freidkes.

Rabbi of Okuniew

Lejzor Gorowicz (Horowitz) (28 July 1865 Kock–?), son of Pelta. In 1883 he married Frajdla Szejndla née Horowic(?). He passed the exam for official rabbi on 12 December 1890 in Siedlce. In 1898 he was appointed as the rabbi of Okuniew, with a yearly salary of 100 rubels. He kept the position until 1901, when he was replaced by Lejzor Szmul Freidkes.

Okuniew – miasto – w latach 1538–1869. Od końca XVIII w. istniała żydowska gmina. W 1921 r. mieszkało tu 498 Żydów (ponad 25% ludności). Działały liczne organizacje społeczne i kulturalne. Po 1930 r., w związku z emigracją, siedzibę gminy przeniesiono do Rembertowa. W marcu 1941 r. było około 400 Żydów. Rok później zostali wywiezieni do getta warszawskiego, latem 1942 r. zginęli w obozie zagłady w Treblince.

Okuniew – city in the years 1538-1869. From the end of the XVIII there was a Jewish community present. In 1921 there were 498 Jews in the city (25% of the population). Lots of social and cultural organizations existed in the city. After 1930, due to emigration, the community was moved to Rembertów. In March 1941 there were 400 Jews in the city. A year later they were moved to the Warsaw Ghetto and in the summer of 1942 they died in the extermination camp in Treblinka.

Plan cmentarza żydowskiego w Okuniewie / Outline of the Jewish cemetery in Okuniew

Rabin Okuniewa

Lejzor Szmul Freidkes (1862 Białystok–?), syn kupca Dawida i Fajgi z domu Segielewicz. Od 1888 r. mieszkał w Mazowiecku (Wysokie Mazowieckie). W 1891 r. poślubił Pesię Zylberberg, córkę Herszka i Dyny z domu Cymer, ze wsi Osipy Nowe. Zajmował się handlem. Egzamin na urzędowego rabina zdał 3 listopada 1897 r. w Łomży. W 1901 r. – po Lejzorze Gorowiczu – objął stanowisko rabina Okuniewa, z roczną pensją 100 rubli.

Rabbi of Okuniew

Lejzor Szmul Freidkes (1862 Białystok–?), son of merchant Dawid and Fajga née Segielewicz. From 1888 he lived in Mazowieck (Wysokie Mazowieckie). In 1891 he married Pesia Zylberberg, daughter of Herszek and Dyna née Cymer. His wife was born in the village Osipy Nowe. He was a merchant. He passed the exam for official rabbi on 3 November 1897 in Łomża. In 1901 – taking the position after Lejzor Gorowicz – he became the rabbi of Okuniew, with a yearly salary of 100 rubels.

Rabin Stanisławowa

Chaskiel Sztulman (22 sierpnia 1865 Warszawa–30 grudnia 1910 Kałuszyn), syn Jaakowa i Dwojry z domu Rotensztejn. Egzamin na urzędowego rabina zdał 16 września 1892 r. w Warszawie. Od 1895 r. był rabinem Stanisławowa, z pensją 100 rubli rocznie, potem – Kałuszyna, gdzie wprowadził zwyczaj studiowania Misznajot (lekcji Talmudu). O stanowisko po nim konkurowali jego zięć Jechiel Meir i Szmul Kopel Kligsberg, który został tam rabinem.

Rabbi of Stanisławów

Chaskiel Sztulman (22 August 1865 Warsaw–30 December 1910 Kałuszyn), son of Jaakow and Dwojra née Rotensztejn. He passed the exam for official rabbi on 16 September 1892 in Warsaw. From 1895 he was the rabbi of Stanisławów, with a yearly salary of 100 rubels. Later he was the rabbi of Kałuszyn, where he introduced the habit of the study of Misznajot (lessons of the Talmud). Two people competed for his position – Jechiel Meir, his son-in-law and Szmul Kopel Kligsberg, who became the rabbi after him.

Rabin Stanisławowa

Nusyn Torfstein (ok. 1864 Warszawa–1 października 1931 Stanisławów?), syn Ajzyka zwanego Pragerem, i Ryfki z domu Eliasz, ojciec rabinów(?) Szymona Judy i Israela Elimelecha. Egzamin na urzędowego rabina zdał 17 stycznia 1896 r. w Siedlcach. Będąc mieszkańcem Stanisławowa, w 1897 r. został mianowany tam rabinem, z pensją 100 rubli rocznie. Wraz z synami jest autorem dzieła religijnego *Sefer Mi-cur dewasz* (Jerozolima 1999).

Rabbi of Stanisławów

Nusyn Torfstein (about 1864 Warsaw–1 October 1831 Stanisławów?), son of Ajzyk also known as Prager and Ryfka née Eliasz. Father of rabbis(?): Szymon Juda and Israel Elimelech. He passed the exam for official rabbi on 17 January 1896 in Siedlce. Being a citizen of Stanisławów, he was appointed as a rabbi there in 1897, with a yearly salary of 100 rubels. Along with his sons, he is the author of a religious text *Sefer Mi-cur dewasz* (Jerusalem 1999).

Rabin Kołbieli

Nuta Dunir (6 sierpnia 1849 Inowłódz–14 lutego 1918 Kołbiel), syn Hersza, pochodzącego z rodu kapłańskiego rzeźnika z Inowłodza, i Chany z domu Gimpel (obie rodziny z tradycjami rabinackimi). Od 1884 r. był rabinem w Radoszycach. Egzamin na urzędowego rabina zdał 27 września 1891 r. w Radomiu. W 1896 r. został rabinem w Kołbieli, z pensją roczną 60 rubli. Był autorem wielu dzieł religijnych, m.in. *Szaare ha-emuna* (hebr., Bramy wiary, wyd. 1, Warszawa 1901).

Rabbi of Kołbiel

Nuta Dunir (6 August 1849 Inowłódz–14 February 1918 Kołbiel), son of Hersz, a butcher from Inowlodz, who came from a family of priests and Chana née Gimpel (both families with rabbinic traditions). From 1884 he was the rabbi of Radoszyce. He passed the exam for official rabbi on 27 September 1891 in Radom. In 1896 he became the rabbi of Kołbiel, with a yearly salary of 60 rubels. He was the author of many religious texts, among others: *Szaare ha-emuna* (Hebrew, Gates of Faith, 1st edition, Warsaw 1901).

Stanisławów – założony jako wieś królewska, miasto w latach 1523 (1677)–1869. W 1897 r. było 601 mieszkańców żydowskich (29% ogółu ludności), w 1921 – 495 (prawie 25%), w 1939 – około 400. W końcu września 1942 r. Niemcy przypędzili do Stanisławowa Żydów z Dobrego. Następnie wszystkich poprowadzili do Mińska Mazowieckiego, a stamtąd wywieźli do Treblinki, gdzie zostali zamordowani (25 lub 26 września).

Stanisławów – established as a royal village, was a city in the years 1523 (1677)-1869. In 1897 there were 601 Jewish citizens (29% of the overall population), in 1921 – 495 (almost 25%) and in 1939 – about 400. In the end of September 1942 the Germans moved the Jews from Dobry to Stanisławów. Afterwards all of the Jews were moved to Mińsk Mazowiecki and later transported to Treblinka, where they were murdered (25 or 26 of September).

Kołbiel – wieś, w latach 1532–1869 – miasto. Żydzi osiedli tu w końcu XVIII w. W 1909 r. było ich 2077 (89,4% ludności), w 1921 – 1130 (65,3%). Dominujące wpływy miała ortodoksyjna organizacja Aguda i syjoniści. W getcie, utworzonym we wrześniu 1941 r., wraz z przesiedleńcami z innych miejscowości, znalazło się 1100 Żydów. W 1942 r. zgładzono ich w Treblince. Około 100 osób przesiedlono do getta warszawskiego.

Kołbiel – village, in the years 1532–1869 – city. Jews settled here in the end of the XVIII century. In 1909 there were 2077 Jews present (89,4% of the population) and in 1921 – 1130 (65,3%). The Zionists and the orthodox organization Aguda had the dominant influence on the city. The ghetto, created in 1941, housed 1100 Jews, including emigrants from other locations. In 1942 they were killed in Treblinka. About 100 people were moved to the Warsaw Ghetto.

Rabin Latowicza

Icek Szlama Rommer (1878 Garwolin?–?), syn Jankiela (który najpierw był podrabinem, a potem rabinem w Rykach), wnuk Natana Nety (chasydzkiego rabina w Rykach, od ok. 1900 r., i Garwolinie), szwagier Judy Farbera (ostatniego rabina w Rykach). Egzamin na urzędowego rabina zdał 12 września 1905 r. w Kielcach. Mieszkał w Latowiczu. W 1906 r. został mianowany urzędowym rabinem tego miasta, z roczną pensją 100 rubli.

Rabbi of Latowicz

Icek Szlama Rommer (1878 Garwolin? –?), son of Jankiel, who first was an assistant rabbi, and later a rabbi of Ryki. The grandson of Natan Neta, a Hasidic rabbi of Ryki (from about 1900) and Garwolin, brother-in-law of Juda Farber, the last rabbi of Ryki. He passed the exam for official rabbi on 12 September 1905 in Kielce. He lived in Latowicz. In 1906 he was appointed the official rabbi of Latowicz, with a yearly salary of 100 rubels.

Rabin Kałuszyna

Szmul Kopel Kliksberg (20 sierpnia Żelechów 1859–15 maja 1935 Kałuszyn), syn spekulanta Beniamina Berka, potomek cadyka Jaakowa Iechaka Horowica z Lublina. Egzamin na urzędowego rabina zdał 17 stycznia 1896 r. w Siedlcach i objął rabinat w Irenie (Dęblin). W 1909 r. zabiegał o urząd naczelnego rabina Lublina. W 1910 r. w Kałuszynie zastąpił zmarłego rabina Chaskiela Sztulmana. Cieszył się wielkim szacunkiem. Był autorem wielu niewydanych pism.

Rabbi of Kałuszyn

Szmul Kopel Kliksberg (28 August 1859 Żelechów–15 May Kałuszyn), son of speculator Beniamin Berk. Descendant of tzadik Jaakow Iechak Horowic from Lublin. He passed the exam for official rabbi on 17 January 1896 in Siedlce and became the rabbi of Irena (Dęblin). In 1909 he tried for the position of chief rabbi of Lublin. In 1910 he replaced the deceased Chaskiel Sztulman as the rabbi of Kałuszyn. He was held in high esteem and was an author of many unpublished texts.

Rabin Mińska Mazowieckiego

Jankiel Lejbuś Ejzenewajg (16 marca 1876 Michów Lubartowski–styczeń 1941 Warszawa), syn Chaskiela i Mincy z domu Marszałkowska. Egzamin na urzędowego rabina zdał 24 stycznia 1901 r. w Radomiu. W 1905 r. zamieszkał w Mińsku Mazowieckim i w 1913 objął tam rabinat, z pensją 750 rubli rocznie. Zrezygnował zeń w wyniku konfliktu z konkurentem – Josefem Kapłanem. W 1936 r. był rabinem w Warszawie. Zginął w tutejszym getcie w czasie Holokaustu.

Rabbi of Mińsk Mazowiecki

Jankiel Lejbuś Ejzenewajg (16 March 1876 Michów Lubartowski–January 1941 Warsaw), son of Chaskiel and Minca née Marszałkowska. He passed the exam for official rabbi on 24 January 1901 in Radom. In 1905 he settled down in Mińsk Mazowiecki and in 1913 he became the rabbi of the city, with a yearly salary of 750 rubels. He resigned from the position because of conflicts with his competition – Josef Kapłan. In 1936 he was a rabbi in Warsaw. He died in the Warsaw Ghetto during the Holocaust.

Latowicz – wieś założona w XIII w. Prawa miejskie miała w latach 1423–1869. W 1921 r. mieszkało tu 416 Żydów (ok. 20% ludności), w 1939 – około 700–900, także zamiejscowych. Zginęli w niemieckim ośrodku zagłady w Treblince 14 października 1942 r.

Latowicz – village established in the XIII century. Had city rights in the years 1423–1869. In 1921 there were 416 Jews (about 20% of the population) and in 1939 – about 700-900, including Jews from out of town. On 14 October 1942 the Latowicz Jews were killed in the German extermination camp in Treblinka.

Kałuszyn – prawa miejskie uzyskał w 1718 r. Wkrótce powstała gmina żydowska. W 1897 r. było 6419 Żydów (76% ludności), w 1931 – 7256 (ponad 80%). Miasto było ważnym ośrodkiem chasydyzmu. Wielu Żydów zginęło w bombardowaniu we wrześniu 1939 r. Latem 1940 r. powstało getto, zlikwidowane pod koniec 1942 r. Około 5500 Żydów zostało zgładzonych w Treblince. W murze kościoła znajduje się ocalała macewa z cmentarza żydowskiego.

Kałuszyn – gained city right in 1718. Soon after a Jewish community formed there. In 1897 there were 6419 Jews in the city (76% of the population), in 1931 – 7256 (more than 80%). Many Jews died in the bombardment of the city in the September of 1939. In the summer of 1940 a ghetto was created, it was abolished in the end of 1942. About 5500 Jews from the city were killed in Treblinka. In the wall of the church there is a surviving matzeva from the Jewish cemetery.

Mińsk Mazowiecki – miasto lokowane w 1421 r. Żydzi osiedli tu w końcu XVIII w. W 1897 r. było ich 3655 (39,3% ludności). Znajdowali zatrudnienie przy budowie drogi Warszawa–Moskwa oraz koszar. Funkcjonowała znana jesziwa; duże wpływy miał ruch chasydzki. W 1936 r. doszło do wystąpień antyżydowskich. W październiku 1940 r. Niemcy utworzyli getto. Zlikwidowali je w sierpniu 1942 r. 3500 osób wywieźli do obozu zagłady w Treblince, około 1000 rozstrzelali na miejscu.

Mińsk Mazowiecki – city established in 1421. Jews settled here in the end of XVIII century. In 1897 there were 3655 Jews in the city (39,3% of the population). They found employment in building the Warsaw-Moscow road and the barracks. A known yeshiva functioned here and the Hasidic movement had a large amount of influence. In 1936 the city witnessed anti-Jewish riots. In October of 1940 the Germans created a ghetto. They abolished it in August of 1942 and moved 3500 people to Treblinka, while about 1000 people were shot and killed locally.

Rabin Jadowa

Mendel Binen Rotenberg (20 stycznia 1861 Ostrowiec Świętokrzyski– 28 sierpnia 1906 Jadów), syn pochodzącego z Warszawy Fiszela, szynkarza i dzierżawcy propinacji w okolicach Ostrowca, i Chai Lai z domu Zysman. Po przedwczesnej śmierci ojca, wychowywał się u rodziny w Horodle. Był samoukiem. Egzamin na urzędowego rabina zdał 22 stycznia 1893 r. w Radomiu. Do 1899 r. był rabinem w Dubience, od 1899 – w Jadowie, z pensją 500 rubli rocznie.

Rabbi of Jadów

Mendel Binen Rotenberg (20 January 1861 Ostrowiec Świętokrzyski– 28 August 1906 Jadów), son of Fiszel (born in Warsaw), a publican and a leaseholder on the privilege of producing and selling liquor in the region of Ostrowiec and Chaja Laja née Zysman. After the premature death of his father, he was raised by his family in Horodło. He was self-taught. He passed the exam for official rabbi on 22 January 1893 in Radom. Until 1899 he was the rabbi of Dubienka, after 1899 he became the rabbi of Jadów. His yearly salary was 500 rubels.

Rabin Jadowa

Izrael Lemanowicz (1880? Łomża–?), syn Chony Lemańskiego i Sory Etki z domu Czarka, pochodzących z Łomży. Wcześnie stracił ojca. Jego wychowaniem zajmowała się matka. Egzamin na urzędowego rabina zdał 12 lutego 1907 r. w Płocku. W 1908 r. został mianowany rabinem Jadowa (powiat Wołomin), z pensją 500 rubli rocznie, zajmując wakat po Lejzorze Wiszniaku. Jego następcą był Symcha Weingott.

Rabbi of Jadów

Izrael Lemanowicz (1880? Łomża–?), son of Chona Lemański and Sora Etka née Czarka, both from Łomża. Lost his father at an early age. He was raised by his mother. He passed the exam for offical rabbi on 12 February 1907 in Płock. In 1908 he was nominated to be the rabbi of Jadów (Wołomin district) with a yearly salary of 500 rubels, taking the vacancy after Lejzor Wiszniak. His successor in Jadów was Symcha Weingott.

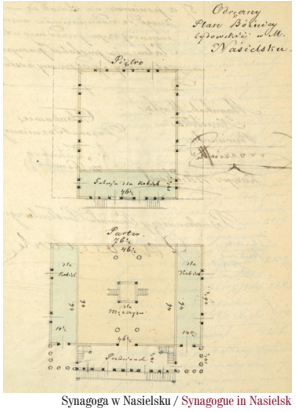
Rabin Nasielska

Jankiel Ornier (13 czerwca 1866 Łódź–?), syn Wolfa i Ryfki z domu Lipszyc. Pochodził z rodziny o tradycjach rabinackich. Egzamin na urzędowego rabina zdał 4 września 1889 r. w Kaliszu. W 1891 r. został rabinem w Irenie (Dęblinie), z pensją 400 rubli rocznie, a w 1895 – w Nasielsku, z gażą 750 rubli (w 1894 r. tamtejsi Żydzi wybrali na swego rabina Mejera Chila Galsztuka z Ostrowca, lecz gubernator go nie zatwierdził).

Rabbi of Nasielsk

Jankiel Ornier (13 June 1866 Łódź–?), son of Wolf and Ryfka née Lipszyc. He came from a family with a rabbinic tradition. He passed the exam for official rabbi on 4 September 1899 in Kalisz. In 1891 he became the rabbi of Irena (Dęblin), with a yearly salary of 400 rubels. In 1895 he became the rabbi of Nasielsk, with a salary of 750 rubels (in 1894 the local Jews picked Mejer Chil Galsztuk from Ostrowiec as their rabbi, but the governor did not approve the decision).

Synagoga w Nasielsku / Synagogue in Nasielsk

Jadów – wieś z XV w. Prawa miejskie uzyskała w1823 r., straciła po 1869 r. Żydzi mieszkali tu już w XVIII w. Ich gmina istniała od 1813 r. Miejscowi chasydzi byli zwolennikami cadyka z Góry Kalwarii. W 1897 r. było 1272 żydowskich mieszkańców (72% ludności), w 1921 – 1492 (75%), w 1939 – ponad 1800. W 1940 r. zostali stłoczeni w getcie, wraz z przesiedleńcami z okolicznych miejscowości. Zginęli w Treblince 22 września 1942 r. Zachował się cmentarz z około 100 macewami.

Jadów – village established in XV century. Gained city rights in 1823 and lost them after 1869. Jews lived here as early was the XVII century. Their community was in existence from 1813. The local Hasidic Jews followers of the tzadik from Góra Kalwaria. In 1897 there were 1272 Jewish residents (72% of the population), in 1921 – 1492 (75%) and in 1939 – more than 1800. In 1940 they were put into the ghetto, along with Jews from other locations. They died in Treblinka on 22 September 1942. A cemetery with 100 matzevas survived.

Nasielsk – prawa miejskie otrzymał w 1386 r. Żydzi osiedli w XVII w. Podlegali kahałowi w Tykocinie. Samodzielna gmina powstała w XVIII w. W 1808 r. było 1410 Żydów (63,3% ludności), w 1897 – 3030 (64,6%), w 1939 – około 3500. W grudniu 1939 r. zostali wywiezieni do Królewca, potem zawróceni i rozlokowani w różnych miejscowościach na terenie Generalnej Guberni. Większość zginęła. Zachował się cmentarz bez nagrobków.

Nasielsk – gained city rights in 1386. Jews settled there in the XVII century, under the authority of the Tykocin qahal. An independent Jewish community was formed in the XVIII century. In 1808 there were 1410 Jews in Nasielsk (63,3% of the population), in 1897 – 3030 (64,6%) and in 1939 – about 3500. In December of 1939 the Jews were transported to Królewiec, later they were turned back and put in different locations in the territory of the General Government. Most of them died. A cemetery without any gravestones survived.

Rabin Płońska

Hersz Chaskiel Michelson (1 stycznia 1863 Biłgoraj–1942? Treblinka), syn Abrahama Chaima i Chany Bejli. Związany z chasydami z Góry Kalwarii. Od 1884 r. był rabinem w Krasnobrodzie. Egzamin na urzędowego rabina zdał 27 września 1891 r. w Radomiu. Po śmierci Moszego Hersza Nejmana (1892), w 1893 r. został rabinem Płońska. W 1922 r. wszedł w skład warszawskiego rabinatu. Publikował biografie cadyków i dzieła rabinackie.

Rabbi of Płońsk

Hersz Chaskiel Michelson (1 January 1863 Biłgoraj–1942? Treblinka), son of Abraham Chaim and Chana Bejla. Connected to the Hasidic Jews from Góra Kalwaria. From 1884 he was the rabbi of Krasnobród. He passed the exam for official rabbi on 27 September 1891 in Radom. After the death of Mosze Hersz Nejman (1892), he became the rabbi of Płońsk (1893). In 1922 he became a member of the Warsaw rabbinate. He published the biographies of tzadiks and rabbinical works.

Rabin Czerwińska

Icek Uszer Grynberg (ok. 1850–?), syn Chila. Egzamin na urzędowego rabina zdał 4 marca 1892 r. w Radomiu. Został mianowany rabinem w Czerwińsku, prawdopodobnie zajmując wakat po Jakubie (Chaimie) Zeligu Goldszlaku (ok. 1860–1924), gdy ten w 1889 r. objął urząd rabina w Lubrańcu. W 1901 r. bezskutecznie zabiegał o stanowisko rabina Sochaczewa.

Rabbi of Czerwińsk

Icek Uszer Grynberg (about 1850–?), son of Chil. He passed the exam for official rabbi on 4 March 1892 in Radom. He was appointed as the rabbi of Czerwińsk, probably taking over the vacancy after Jakub (Chaim) Zelig Goldszlak (about 1860–1924), after his appointment to be the rabbi of Lubraniec in 1889. In 1901 he unsuccessfully tried to apply for the position of the rabbi of Sochaczew.

Rabin Sochocina

Fiszel Mordka Gorewicz (Horowitz) (8 grudnia 1865–?), syn kupca z Gąbina Jony Horowitza i Mariem Dwojry z domu Sochaczewer. Egzamin na urzędowego rabina zdał 30 stycznia 1896 r. w Płocku. W tym samym roku został wybrany rabinem w Sochocinie, z roczną pensją 150 rubli, po Abrahamie Goldszlaku, który przeszedł do Myszyńca. Od 1909 r. był rabinem urzędowym Zakroczymia, z pensją 500 rubli rocznie, po Jonie Mordechaju Złotniku, gdy ten przeszedł na rabina Płocka.

Rabbi of Sochocin

Fiszel Mordka Gorewicz (Horowitz) (8 December 1865–?), son of a merchant from Gąbin Jona Horowitz and Mariem Dwojra née Sochaczewer. He passed the exam for official rabbi on 30 January 1896 in Płock. The same year he was chosen as the rabbi of Sochocin, with a yearly salary of 150 rubels. He took the position after Abraham Goldszlak, who became the rabbi of Myszyniec. From 1909 he was the official rabbi of Zakroczym, with a yearly salary of 500 rubels. He took the position from Jon Mordechaj Złotnik, who became the rabbi of Płock.

Płońsk – miasto lokowane w 1400 r. Obecność Żydów poświadczona od 1446 r. Ich gmina powstała w 2. połowie XVII w. W 1886 r. mieszkało 4900 Żydów (62% ludności), w 1939 – około 6000. Na początku XX w. wpływy zdobyli syjoniści (stąd pochodził pierwszy premier Izraela – Dawid Ben Gurion). W maju 1941 r. Niemcy utworzyli getto, a skupionych tam Żydów jesienią 1942 r. wywieźli do obozu zagłady w Auschwitz.

Płońsk – city established in 1400. The presence of Jews was confirmed in 1446. The Jewish community was formed in the second half of the XVII century. In 1886, 4900 Jews (62% of the population) lived in the city and in 1939 – about 6000. In the beginning of the XX century the Zionists gained influence in the city (the first prime minister of Israel, Dawid Ben Gurion, was born in Płońsk). In May of 1941 the Germans created a ghetto and in the autumn of 1942 they transported the Jews to the Auschwitz extermination camp.

Czerwińsk – prawa miejskie otrzymał w 1373 r. (część biskupia) i 1582 r. (część klasztorna), utracił w 1870. Żydzi osiedli w XVIII/XIX w. W 1827 r. było ich 96 (17,2% ludności), w 1921 – 388 (24,1%). Istniały: synagoga, dom modlitwy, dwa cmentarze. Podczas II wojny światowej w miejscowym getcie Niemcy uwięzili około 3400 Żydów, także z okolic. Latem 1941 i jesienią 1942 r. zostali oni wywiezieni do getta w Nowym Dworze Mazowieckim, potem do Auschwitz. Zachował się jeden z cmentarzy (nowy), obecnie bez nagrobków.

Czerwińsk – gained city rights in 1373 (the bishop part) and 1582 (the monastery part). Lost them in 1870. Jews settled here in XVII/XIX centuries. In 1827 there were 96 Jews living in the city (17,2% of the population) and in 1921 – 388 (24,1%). Several buildings were present: a synagogue, house of prayer and two cemeteries. During World War II the Germans put 3400 Jews into the local ghetto, including Jews from around the area. In the summer of 1941 and autumn of 1942 they were moved to the ghetto in Nowy Dwór Mazowiecki and later to Auschwitz. One of the cemeteries (the new one) survived, presently without gravestones.

Sochocin – prawa miejskie otrzymał w 1385 r., utracił w 1870. Pierwsi Żydzi osiedli tu na przełomie XVIII i XIX w. Podlegali gminie w Płońsku. Odrębna gmina powstała w 1861 r. U schyłku XIX w. Żydzi zapoczątkowali produkcję guzików z muszli małży rzecznych. W 1827 r. mieszkało ich 145 (25,5% ludności), w 1921 – 406 (24,8%). W marcu 1941 r. Niemcy wywieźli wszystkich do obozów w Modlinie i Pomiechówku. Zachował się cmentarz bez nagrobków.

Sochocin – gained city rights in 1385, lost them in 1870. The first Jews to settle in the city did so at the turn of the XVIII and XIX centuries. They were liable to the Jewish community of Płońsk. A separate community formed in 1861. In the end of the XIX century, the Jews started the production of buttons from the shells of river mussels. In 1827 there were 145 Jews in the city (25,5% of the population), in 1921 – 406 (24,8%). In March of 1941 the Germans took all of the Jews to camps in Modlin and Pomiechówek. A cemetery without any gravestones survived.

Rabin Bolimowa

Dawid Sylman (12 grudnia 1880 Chmielnik–1912 Gostynin), syn Abrahama Icka, rabina Chmielnika, i Chai z domu Lewenzon, ojciec Jakuba, rabina w Nowym Korczynie i Grabowie. Egzamin na urzędowego rabina zdał 27 września 1901 r. w Radomiu. W 1905 r. został rabinem Bolimowa, z pensją 200 rubli rocznie, po Rachmielu Huberbrandzie, w 1908 – rabinem w Gostyninie. Pełnił też zastępstwo w Gąbinie (1911), do czasu przybycia tam Judy Lejba Złotnika.

Rabbi of Bolimów

Dawid Sylman (12 December 1880 Chmielnik–1912 Gostynin), son of Abraham Icek, rabbi of Chmielnik and Chaja née Lewenzon, father of Jakub, rabbi of Nowy Korczyn and Grabów. He passed the exam for official rabbi on 27 September 1901 in Radom. In 1905 he became the rabbi of Bolimów, with a yearly salary of 200 rubels. He took the position after Rachmiel Huberbrand. In 1908 he became the rabbi of Gostynin. He also served a substitionary rabbi of Gąbin (1911), until the arrival of Juda Lejb Złotnik.

Rabin Bolimowa

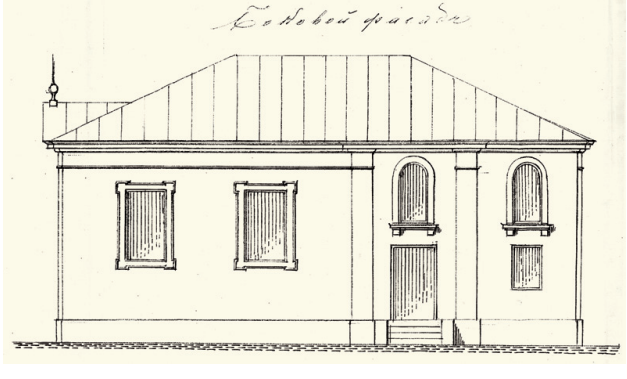
Szaja Flato (22 czerwca 1869 Łódź–okres Holokaustu), syn kupca Abrahama Szlamy i Lai z domu Cukier. Egzamin na urzędowego rabina zdał 22 września 1897 r. w Siedlcach. Od 1911 r. był rabinem w Bolimowie, z roczną pensją 200 rubli, po Szmulu Meirze Benderze, który przeszedł na stanowisko rabina Skierniewic. W 1922(?) r. został członkiem warszawskiego rabinatu. Mieszkał na Pradze.

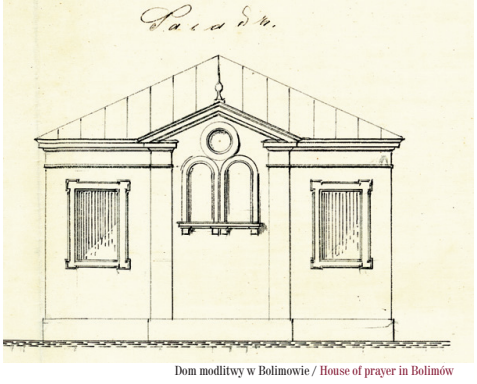
Rabbi of Bolimów

Szaja Flato (22 June 1869 Łódź–the period of the The Holocaust), son of a merchant Abraham Szlama and Laja née Cukier. He passed the exam for official rabbi on 22 September 1897 in Siedlce. In 1911 he was the rabbi of Bolimów, with a yearly salary of 200 rubels. He acquired the position after Szmul Meir Bender, who became the rabbi of Skierniewice. In 1922(?) he became a member of the Warsaw rabbinate. He lived in the Praga district of Warsaw.

Bolimów – prawa miejskie otrzymał około 1370 r., a utracił w 1870. Żydzi osiedli w nim w 1773 r. Ich gmina powstała na początku XIX w. W 1800 r. zarejestrowano 84 Żydów (15,4% ludności), w 1857 – 339 (29,1%), w 1939 – 235. W marcu 1941 r. wywieziono ich do getta w Warszawie, później do Treblinki, gdzie zginęli. Zachował się budynek synagogi, przebudowany (obecnie posterunek policji), oraz cmentarz z kilkoma nagrobkami.

Bolimów – gained city rights about 1370, lost them in 1870. Jews settled here in 1773. Their community was formed in the beginning of XIX century. In 1800 there were 84 registered Jews (15,4% of the population), in 1857 – 339 (29,1%) and in 1939 – 235. In March of 1941 they were taken to the Warsaw Ghetto and later to Treblinka where they died. The synagogue building survived and was rebuilt (today it is a police station). There is a cemetery with a few gravestones.

Dom modlitwy w Bolimowie / House of prayer in Bolimów

Rabin Krośniewic

Salomon Engelman (8 lipca 1866 Ślesin–okres Holokaustu), syn Hersza, rabina w Ślesinie (1868–1871) i Krośniewicach (od 1876), oraz Ruchli Łai z domu Wołkowicz. Był rabinem w Krośniewicach. Władze dały mu rok na zdanie egzaminu. Do tego czasu formalnie urzędował tam Mosze Pinkus Trunk. Egzamin zdał 31 stycznia 1911 r. w Kielcach i tego roku został urzędowym rabinem, z pensją 150 rubli rocznie. Założył w Krośniewicach oddział partii ortodoksów Agudat Israel.

Rabbi of Krośniewice

Salomon Engelman (8 July 1866 Ślesin–the period of the Holocaust), son of Hersz, rabbi of Ślesin (1868–1871) and Krośniewice (from 1876) and Ruchla Łaja née Wołkowicz. He was the rabbi of Krośniewice. The authorities gave him a year to pass the exam for official rabbi. Until that day the official rabbi was Mosze Pinkus Trunk. He passed the exam on 31 January 1911 in Kielce and that year became the official rabbi, with a yearly salary of 150 rubels. He established the Krośniewice chapter of the orthodox party Agudat Izrael.

Krośniewice – prawa miejskie otrzymały w 1442 r. Pierwsza wzmianka o osiedlu żydowskim pochodzi z 1578 r. Podlegało ono gminie w Łęczycy. Na początku XIX w. powstała odrębna gmina. W 1808 r. zarejestrowano 236 Żydów (45,9% ludności), w 1921 – 1259 (35,9%). W marcu 1942 r. zostali wywiezieni do Chełmna nad Nerem, gdzie zginęli. Zachowała się synagoga z początków XIX w. (obecnie budynek kina) oraz cmentarz (bez nagrobków).

Krośniewice – gained city rights in 1442. The first mention of a Jewish settlement comes from 1578. It was liable to the community of Łęczyca. In the beginning of the XIX century a separate community was formed. In 1808 there were 236 registered Jews (45,9% of the population), in 1921 – 1259 (35,9%). In March of 1942 they were moved to Chełmno on the near, where they died. A synagogue from the beginning of the XIX century (today a cinema) and a cemetery (without any gravestones) survived.

Żychlin – prawa miejskie otrzymał przed 1397 r. Żydzi osiedlili się tu na początku XVIII w. Około 1780 r. skupisko zyskało status gminy. W 1827 r. mieszkało 782 Żydów (61,2% ludności), w 1921 – 2701 (39,5%), w 1939 – około 3500. W marcu 1942 r. Niemcy wywieźli ich do ośrodka zagłady w Chełmnie nad Nerem. Zachowała się synagoga z 1880 r. (obecnie magazyn); na cmentarzu kilka pomników z wkomponowanymi fragmentami zniszczonych nagrobków.

Żychlin – gained city rights before 1397. Jews settled here in the beginning of the XVIII century. About 1780 the settlement gained the status of a Jewish community. In 1827 there were 782 Jews living the city (61,2% of the population), in 1921 – 2701 (39,5%) and in 1939 – about 3500. In March of 1942 the German transported them to the extermination camp in Chełmno on the Ner. The synagogue from 1880 survived (today it's a warehouse). The cemetery has a few monuments with fragments of destroyed gravestones integrated into them.

Rabin Żychlina

Icek Majer Elechnowicz (7 lutego 1868 Bieżuń–26 grudnia 1909 Żychlin), syn Szulika (Salomona) i Maliki z domu Lipszyc. Egzamin na urzędowego rabina zdał 16 lutego 1900 r. w Siedlcach. 22 listopada 1902 r. został wybrany na rabina w Żychlinie, po zmarłym tam (11 listopada 1902) Biniemie Zajdermanie. 30 stycznia 1903 r. gubernator zatwierdził go na tym stanowisku, z roczną pensją 400 rubli.

Rabbi of Żychlin

Icek Majer Elechnowicz (7 February 1868 Bieżuń–26 December 1909 Żychlin), son of Szulik (Salomon) and Malika née Lipszyc. He passed the exam for official rabbi on 16 February 1900 in Siedlce. On 22 November 1902 he was chosen as the rabbi of Żychlin, after the deceased (11 November 1902) Biniem Zajderman. On 30 January 1903 the governor approved him as the rabbi of Żychlin, with a yearly salary of 400 rubels.

Rabin Zakroczymia

Jona Mordechaj Złotnik (1857? Wyszogród – 1922 Płock), syn Abrahama Icka i Nechy z domu Walfisz, przyrodni brat Judy Lejba Złotnika. Rabin w Szreńsku. Egzamin na urzędowego rabina zdał 18 stycznia 1890 r. w Płocku. W 1891 r. otrzymał oficjalną nominację na rabina Szreńska. Od 1895 r. był rabinem w Zakroczymiu (po Michale Konie, który się przeniósł do Płocka), z roczną pensją 500 rubli, zaś od 1909 – w Płocku. Współtwórca partii religijnych syjonistów „Mizrachi".

Rabbi of Zakroczym

Jona Mordechaj Złotnik (1857? Wyszogród–1922 Płock), son of Abraham Icek and Necha née Walfisz. Half-brother of Juda Lejb Złotnik. Rabbi of Szreńsk. He passed the exam for official rabbi on 18 January 1890 in Płock. In 1891 he received the official nomination to be the rabbi of Szreńsk. From 1895 he was the rabbi of Zakroczym (after Michał Kon, who moved to Płock), with a yearly salary of 500 rubels. From 1909 he was the rabbi of Płock. Co-creator of a religious Zionist party "Mizrachi".

Zakroczym – prawa miejskie otrzymał w 1422 r. Pierwsza wzmianka o Żydach pochodzi z 1449 r. Ich osiedle powstało w XVI w.; w 2. połowie XVIII w. podlegało kahałowi w Nasielsku. Odrębna gmina powstała na początku XIX w. W 1808 r. mieszkało 239 Żydów (60,4% ludności), w 1897 – 2211 (52,4%), w 1939 – około 2800. Latem 1941 r. trafili do getta w Nowym Dworze lub do obozu w Pomiechówku. Zachował się cmentarz bez nagrobków.

Zakroczym – gained city rights in 1422. The first mention of Jews comes from 1449. Their settlement was created in XVI century. In the second half of the XVIII century the Jews were under the authority of the Nasielsk qahal. A separate community was formed in the beginning of the XIX century. In 1808 there were 239 Jews in the city (60,4% of the population), in 1897 – 2211 (52,4%), in 1939 – about 2800. In the summer of 1941 they were moved either to the ghetto in Nowy Dwór or to the camp in Pomiechówek. A cemetery without any gravestones survived.

Rabin Gostynina

Chaim Meszulam Kojfman ha-Kohen Otterman (1860? Warszawa–16 czerwca 1924 Pułtusk), syn Szejmana i Miriam z domu Rotcejg. Od 1884 r. był rabinem w Raciążu, od 1894 – w Gostyninie (zatwierdzony w 1895 r.), gdzie zastąpił podrabina Szmula Wolfa Pinczewskiego. Egzamin na rabina urzędowego zdał w Płocku 4 września 1903 r. W 1907 r. został rabinem Pułtuska, z roczną pensją 774 rubli. Autor tłumaczenia na rosyjski Psalmów i książki *Simchat Szabat* (hebr., Radość Soboty).

Rabbi of Gostynin

Chaim Meszulam Kojfman ha-Kohen Otterman (1860? Warszawa–16 June 1924 Pułtusk), son of Szejman and Miriam née Rotcejg. From 1884 he was the rabbi of Raciąż. From 1894 he was the rabbi of Gostynin (approved in 1895), where he replaced assistant rabbi Szmul Wolf Pinczewski. He passed the exam for official rabbi on 4 September 1903 in Płock. In 1907 he became the rabbi of Pułtusk, with a yearly salary of 774 rubels. He was the author of the Russian translation of Psalms and the book *Simchat Szabat* (Hebrew, The Joy of Saturday).

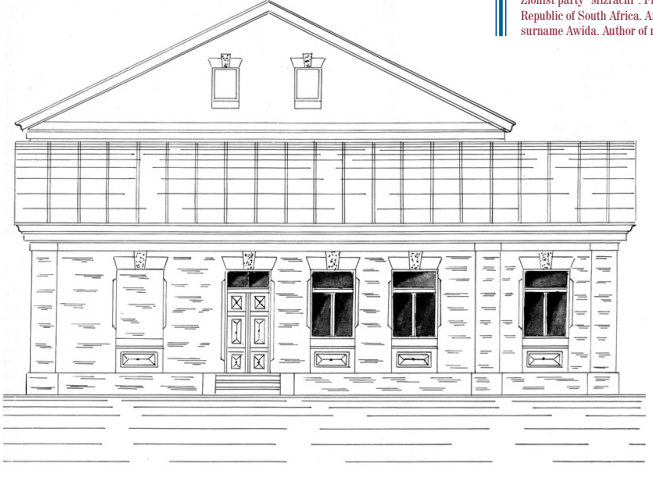

Gostynin – prawa miejskie otrzymał w 1382 r. Żydzi osiedli tu w 2. połowie XIV lub na początku XV w. Ich gmina powstała w 1. połowie XVIII w. Rozwinął się ważny ośrodek chasydyzmu. W 1827 r. mieszkało 425 Żydów, (24,4% ludności), w 1921 – 1831 (27,4%), w 1939 – 2300 (18,8%). Latem 1942 r. wywieziono ich do Chełmna nad Nerem, gdzie zginęli. W latach 2010–2011 w lesie odnaleziono liczne fragmenty nagrobków z cmentarza.

Gostynin – gained city rights in 1382. Jews settled here in the second half of the XIV century or at the beginning of the XV century. Their community was formed in the first half of the XVIII. The city was a important center of the Hasidic movement. In 1827 there were 425 Jews living in the city (24,4% of the population), in 1921 – 1831 (27,4%) and in 1939 – 2300 (18,8%). In the summer of 1942 the Jews were moved to Chełmno on the Ner, where they died. In the years 2010–2011 many fragments of gravestones from the cemetery were found in the nearby forest.

Gąbin – prawa miejskie otrzymał przed 1322 r. Gmina żydowska powstała przed 1507 r. Na początku XVIII w. wzniesiono drewnianą synagogę. W 1827 r. było 1472 Żydów (50% ludności), w 1921 – 2564 (44,4%). Wiosną 1942 r. zostali wywiezieni do obozów pracy, następnie do ośrodka zagłady w Chełmnie nad Nerem. Na cmentarzu znajduje się lapidarium z fragmentami ponad 100 nagrobków.

Gąbin – gained city rights before 1322. The Jewish community was formed before 1507. In the beginning of the XVIII century a wooden synagogue was built. In 1827 there were 1472 Jews in the city (50% of the population) and in 1921 – 2564 (44,4%). In the spring of 1942 the Jews were transported to forced labor camps and later to a extermination camp in Chełmno on the Ner. The cemetery has a lapidarium with fragments of more than 100 gravestones.

Dom modlitwy w Gąbinie /
House of prayer in Gąbin

Rabin Gąbina

Juda Lejb Złotnik (1887 Płock–1962 Jerozolima), syn Abrahama Icka i Chany Nechy z domu Lisser, przyrodni brat Jony Mordechaja Złotnika. Egzamin na urzędowego rabina zdał 16 września 1910 r. w Płocku. W 1911 r. został rabinem w Gąbinie, z roczną pensją 600 rubli. Współtwórca partii religijnych syjonistów „Mizrachi". Od 1921 r. działał w Kanadzie i Republice Południowej Afryki. Po 1948 r. osiadł w Jerozolimie, przyjmując nazwisko Awida. Autor wielu dzieł religijnych i świeckich.

Rabbi of Gąbin

Juda Lejb Złotnik (1887 Płock–1962 Jerusalem), son of Abraham Icek and Chana Necha née Lisser. Half-brother of Jona Mordechaj Złotnik. He passed the exam for official rabbi on 16 September 1910 in Płock. In 1911 he became the rabbi of Gąbin, with a yearly salary of 600 rubels. Co-creator of a religious Zionist party "Mizrachi". From 1921 he was active in Canada and the Republic of South Africa. After 1948 he settled in Jerusalem and took the surname Awida. Author of many religious and secular works.

Rabin Włocławka

[Jehuda] Lejb Kowalski (8 sierpnia 1862 Powązki koło Warszawy–26 lipca 1925 Włocławek), syn Nachmana, rabina Grabowa, potem Kowala. W 1875 r. został rabinem w Łęczycy, w 1881 – w Kowalu (po ojcu), w 1885 – w Grabowie, w 1897 – w Chorzelach. Egzamin na rabina urzędowego zdał 21 lutego 1891 r. w Płocku. Od 1899 r. był rabinem Włocławka, z roczną pensją 575 rubli i mieszkaniem. Jeden z współtwórców partii religijnych syjonistów „Mizrachi" w Polsce, a od 1919 r. – jej przywódca. W 1922 r. uzyskał mandat senatora RP.

Rabbi of Włocławek

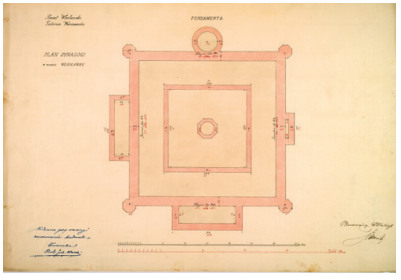
[Jehuda] Lejb Kowalski (8 August 1862 Powązki near Warsaw–26 July 1925 Włocławek), son of Nachman, rabbi of Grabów and later rabbi of Kowal. In 1875 he became the rabbi of Łęczyca and in 1881 – after his father – the rabbi of Kowal. In 1885 he became the rabbi of Grabów and in 1897 the rabbi of Chorzele. He passed the exam for official rabbi on 21 February 1891 in Płock. From 1899 he was the rabbi of Włocławek, with a yearly salary of 575 rubels and was provided an apartament. One of the Polish co-creators of the religious Zionist party "Mizrachi". From 1919 became the leader of that party. In 1922 he became a senator of the Republic of Poland.

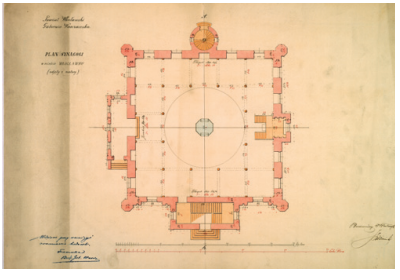

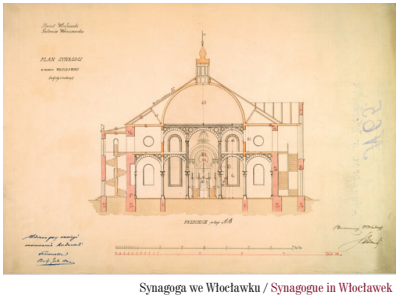
Włocławek – od XII w. stolica biskupstwa kujawskiego. Żydzi osiedlili się na początku XIX w. W 1897 r. było ich 4203 (19,6% ludności), w 1939 – 13 000 (około 20%). W 1854 r. wzniesiono synagogę, działały liczne instytucje edukacyjne, kulturalne i sportowe. W październiku 1940 r. powstało getto z około 4000 mieszkańców. W kwietniu 1942 r. zgładzono ich w ośrodku zagłady w Chełmnie nad Nerem. Po wojnie, w 1947 r., było 775 Żydów.

Włocławek – from the XII century the capital of the bishopric of Kujawy. Jews settled here in the beginning of XIX century. In 1897 there were 4203 Jews living in the city (19,6% of the population), in 1939 – 13 000 (about 20%). In 1854 a synagogue was built. Numerous cultural, educational and sport institutions were present. In October of 1940 a ghetto was created with about 4000 residents. In April of 1942 the residents of the ghetto were killed in the extermination camp in Chełmno on the Ner. After the war, in 1947, 775 Jews lived in the city.

Synagoga we Włocławku / Synagogue in Włocławek

Rabin Brześcia Kujawskiego

Zelik Sucher Lewental (24 stycznia 1876 Wieruszów–po 1936), syn Efroima Fajwla i Sury Bajli z domu Zilberberg (córki rabina z Wieruszowa), wnuk Chaima Moszka Lewentala (rabina z Praszki), mąż Sury Kryszak (córki rabina z Nowego Miasta). Egzamin na rabina urzędowego zdał 14 marca 1903 r. w Płocku i został rabinem w Skulsku, a w 1912 r. (formalnie zatwierdzony w 1913) – w Brześciu Kujawskim. Skonfliktowany ze swą gminą, w 1925 r. został rabinem w Pułtusku.

Rabbi of Brześć Kujawski

Zelik Sucher Lewental (24 January 1876 Wieruszów–after 1936), son of Efroim Fajwel and Sura Bajla née Zilberberg, daughter of the rabbi of Wieruszów, grandson of Chaim Moszek Lewental, rabbi of Praszka, husband of Sura Kryszak, daughter of the rabbi of Nowe Miasto. He passed the exam for official on 14 March 1903 in Płock and became the rabbi of Skulsk and in 1912 (formally accepted in 1913) – in Brześć Kujawski. Remained in conflict with his community, in 1925 became the rabbi of Pułtusk.

Brześć Kujawski – miasto lokowane przed 1250 r., siedziba książąt. W XV w. istniało duże skupisko żydowskie. W XVI w. powstała synagoga i cmentarz. W 1779 r. mieszkało 144 Żydów (27,6% ludności), w 1921 – 794 (20,7%), w 1930 – 630 (8%). Działały ugrupowania syjonistyczne i Ogólnożydowski Związek Robotniczy „Bund". Na początku II wojny światowej Żydów przesiedlono do getta w Łodzi. Większość zginęła w ośrodku zagłady w Chełmnie nad Nerem.

Brześć Kujawski – city established before 1250, the seat of dukes. In the XV century there was a large Jewish settlement present. In XVI century a synagogue and cemetery were built. In 1779 there were 144 Jews living the city (27,6% of the population), in 1921 – 794 (20,7%) and in 1930 – 630 (8%). Zionist groups and the General Jewish Labour Bund operated in the city. In the beginning of World War II the Jews were moved to the ghetto in Łódź. Most of them died in the extermination camp in Chełmno on the Ner.

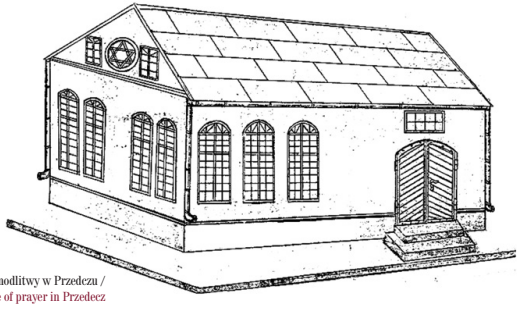
Rabin Przedeza

Mosze Chaim Blum (1873 Pułtusk–1943 Aczyński), syn Szmula i Sury z domu Blum. Egzamin na urzędowego rabina zdał 15 stycznia 1897 r. w Siedlcach. Objął rabinat w Przedeczu z roczną pensją 180 rubli. W latach 1903-1926 był rabinem Poddębicy, następnie Tomaszowa Lubelskiego, a od 1928 – naczelnym rabinem Zamościa. Jeden z przywódców ortodoksyjnej partii Agudat Israel w Polsce. Zmarł na Syberii, podobnie jak i jego córka Chaja Rywka (1898?–1945), po mężu Gostyńska.

Rabbi of Przedecz

Mosze Chaim Blum (1873 Pułtusk–1943 Aczyński), son of Szmul and Sura née Blum. He passed the exam for official rabbi on 15 January 1897 in Siedlce. He became the rabbi of Przedecz, with a yearly salary of 180 rubels. In the year 1903–1926 he was the rabbi of Poddębica, later the rabbi of Tomaszów Lubelski. From 1928 he was the chief rabbi of Zamość. One of the leaders of the orthodox party Agudat Israel in Poland. Died in Siberia, like his daughter Chaja Rywka (1898?–1945), married name Gostyńska.

Dom modlitwy w Przedeczu /
House of prayer in Przedecz

Rabin Przedeza

Hersz Dawid Goldszlak (1860?–1924), syn rabina Jakuba Chaima Zeliga, wnuk rabina Jechiela Michela. Od 1900 r. był rabinem w Przedczu, po Moszem Chaimie Blumie. Egzamin na rabina urzędowego zdał 14 marca 1903 r. w Płocku i w 1904 r. został zatwierdzony na dotychczasowym stanowisku, z roczną pensją 180 rubli. Od 1919 r. był skonfliktowany z władzami gminy. W 1923 r. zajął fotel rabina w Sierpcu, gdzie wcześniej zasiadał jego dziadek.

Rabbi of Przedecz

Hersz Dawid Goldszlak (1860?–1924), son of rabbi Jakub Chaim Zelig, grandson of rabbi Jechiel Michel. From 1900 he was the rabbi of Przedecz, after Mosze Chaim Blum. He passed the exam for official rabbi on 14 March 1903 in Płock and in 1904 he was confirmed as the official rabbi of Przedecz with a yearly salary of 180 rubels. From 1919 he was in conflict with the heads of the Jewish community in Przedecz. In 1923 he acquired the position of the rabbi of Sierpc, previously held by his grandfather.

Przedecz – miasto lokowane w XIV w., wówczas też osiedlili się tu Żydzi. W 1857 r. było ich 606 (31% ludności). Duże wpływy zyskali syjoniści. Na początku II wojny światowej Niemcy spalili synagogę, wraz ze znajdującymi się wewnątrz ludźmi. Część żydowskich mieszkańców wysłali do obozu pracy w Poznaniu, pozostałych zamordowali w 1942 r. w ośrodku zagłady w Chełmnie nad Nerem. Zachowało się 8 macew – w muzeum i Urzędzie Pracy.

Przedecz – city established in XIV century. The Jews settled there around that time. In 1857 there 606 Jewish citizens (31% of the population). The Zionists gained a large degree of influence. In the beginning of World War II the Germans burned the synagogue along with the people that were inside the building. Part of the Jewish population was moved to the labour camp in Poznań, while the rest were murdered in 1942 in the extermination camp in Chełmno on the Ner. Eight matzevas survived – in the museum and in the Labour Office.

Izrael Hersz Piotrkowski (18 grudnia 1874 Turek–1942?), syn Szlamy Majlecha i Gitli z domu Auerbach. Egzamin na urzędowego rabina zdał 14 lutego 1902 r. w Płocku. W 1907 r. kandydował na rabina w Lubrańcu, a następnie był nim w Lubieniu, gdzie najpierw zastępował Moszego Mendla Kona, a potem przejął po nim wakat. Od 1919 r. przewodniczył tamtejszej ortodoksyjnej organizacji Szlojmej Emunej Jisroel.

Izrael Hersz Piotrkowski (18 December 1874 Turek–1942?), son of Szlama Majlech and Gitla née Auerbach. He passed the exam for official rabbi on 14 February 1902 in Płock. In 1907 he was a candidate for the rabbi of Lubraniec, then he was the rabbi of Lubień, where he substituted for Mosze Mendel Kon and later took over the vacancy from him. Since 1919 he was the chairman of the of the orthodox organization Szlojmej Emunej Jisroel.

Lubraniec – miasto prywatne, założone w 1509 r. Żydzi osiedli tu pod koniec XVII w. 100 lat później wznieśli murowaną, zachowaną do dziś synagogę. Znacznie przyczynili się do rozwoju miasta. W 1765 r. mieszkało tu 249 rodzin żydowskich. W 1857 r. Żydzi stanowili ponad połowę z około 2000 mieszkańców, w 1921 i 1939 – ponad trzecią część spośród 2200. Wiosną 1942 r. zginęli w ośrodku zagłady w Chełmnie nad Nerem.

Lubraniec – a private city, established in 1509. Jews settled here in the end of the XVII century. 100 years later they built a brick synagogue, that survived to this day. They had a significant impact on the growth of the city. In 1765 there were 249 Jewish families in the city. In 1857 the Jews numbered more than half of the population of the city which was about 2000 people. In 1921 and 1939 – more than a third of the 2200 people that populated the city. In the summer of 1942 the Jews died in the extermination camp in Chełmno on the Ner.

Szymon Bomberg (ok. 1870–?), syn Izraela i Sury z domu Bergman, pochodzących z Warszawy. W 1891 r. w Izbicy Kujawskiej ożenił się z pochodzącą stamtąd Marią Judessą Kohn (ok. 1871–?), córką Mojżesza Boruchа i Goldy Rojzy z domu Waldman. Egzamin na urzędowego rabina zdał 4 września 1903 r. w Płocku. W 1909 r. bezskutecznie ubiegał się o posadę rabina w skłóconej wewnętrznymi sporami gminie żydowskiej w Lubrańcu.

Szymon Bomberg (about 1870–?), son of Izrael and Sura née Bergman, both from Warsaw. In 1891 in Izbica Kujawska he married a local girl Maria Judessa Kohn (about 1871–?), daughter of Mojżesz Baruch and Golda Rojza née Waldman. He passed the exam for official rabbi on 4 September 1903 in Płock. In 1909 he unsuccessfully tried to apply for the position of rabbi in the internally divided Jewish community of Lubraniec.

Rabin Lubrańca

Berek Jakub Zilberean (1880?–24 lutego 1924 Lubraniec), syn Joska. Egzamin na urzędowego rabina zdał 10 września 1908 r. w Płocku. W 1910 r. został rabinem w skłóconej gminie w Lubrańcu. Otrzymywał 350 rubli rocznie. Nie cieszył się autorytetem, m.in. nie sprawdzając się jako arbiter w sporach wewnętrznych. Gmina przez lata zalegała z wypłacaniem należnych mu poborów. Ciągłe nieporozumienia przyczyniły się do pogorszenia jego stanu zdrowia i przedwczesnej śmierci.

Rabbi of Lubraniec

Berek Jakub Zilberean (1880?–24 February 1924 Lubraniec), son of Josek. He passed the exam for official rabbi on 10 September 1908 in Płock. In 1910 he became the rabbi of a conflicted community of Lubraniec. His yearly salary there was 350 rubels. He was not seen as an authority figure. For example he was not a good arbitrator of inner conflicts. The community was behind on his pay for several years. Continuous disagreements contributed to his worsening health and premature death.

Rabin Nieszawy

Chaim Pozner (1871 Kozłów Szlachecki–9 kwietnia 1939 Warszawa), syn Szmula Berka i Baszy z domu Rozenthal. Związany z kręgami chasydzkimi. Egzamin na urzędowego rabina zdawał w Warszawie (1894) dwukrotnie. Od razu był mianowany rabinem w Nieszawie, po Nuchemie Aszu, który przeniósł się do Częstochowy. W 1902 r. został członkiem warszawskiego rabinatu. W 1907 r. kandydował na stanowisko rabina Puławska. Sromotnie przegrał z Chaimem Meszulamem Kojfmanem ha-Kohenem Ottermanem.

Rabbi of Nieszawa

Chaim Pozner (1871 Kozłów Szlachecki–9 April 1939 Warsaw), son of Szmul Berek and Basza née Rozenthal. Connected to the Hasidic movement. He tried to pass the exam for official rabbi two times (in Warsaw) (1894). After passing he was immediately appointed as the rabbi of Nieszawa. He took the position after Nuchem Asz, who moved to Częstochowa. In 1902 he became a member of the Warsaw rabbinate. In 1907 he was a candidate for the rabbi of Puławy. He was thoroughly beaten to the position by Chaim Meszulam Kojfman ha-Kohen Otterman.

Nieszawa – miasto lokowane w 1460 r. Żydzi osiedli tu na początku XIX w. W 1892 r. było ich 390 (15,53% ludności). Zapaść gospodarcza po I wojnie światowej (wcześniej było to miasto przygraniczne) spowodowała liczną emigrację. W 1939 r. mieszkało tu zaledwie 35 rodzin żydowskich. Na początku II wojny światowej wysiedlono je do Kutna, a następnie do Wodzisławia. Kilku żydowskich mieszkańców powróciło na krótko w 1946 r.

Nieszawa – city established in 1460. Jews settled here in the beginning of the XIX century. In 1892 there were 390 Jews in the city (15,53%). The economic crisis after World War I (before that the city was a border town) caused a surge of emigration. In 1939 there only 35 Jewish families living the city. In the beginning of World War II they were moved to Kutno and later to Wodzisław. A few of the Jewish citizen returned for a short time in 1946.

Rabin Nieszawy

Abraham Zonabend (1862 Dobrzyń–koniec lat 20. XX w.), syn kupca Rafaela i Rajchy z domu Kon, brat związanego z chasydami z Góry Kalwarii Jehudy Lejba (rabina Janowa i Dobrzynia), szwagier Icchaka Meira Bornszteina (rabina Gostynina), kuzyn Iszochara Grojbarda (rabina w Będzinie). Od 1886 r. był rabinem w Zieluniu; od 1895 – w Lubiczu. Egzamin na rabina urzędowego zdał 15 lutego 1896 r. w Płocku. Pozostał rabinem w Lubiczu. W latach 1903-1911 zasiadał na fotelu rabina Nieszawy, zajmując tam wakat po Chaimie Poznerze. Później był rabinem w Aleksandrowie Kujawskim.

Rabbi of Nieszawa

Abraham Zonabend (1862 Dobrzyń–the end of the 20's of the XX century), son of merchant Rafael and Rajcha née Kon. Brother of Jehuda Lejb, rabbi of Janów and Dobrzyń, who was also connected to the Hasidic Jews from Góra Kalwaria. Cousin of Iszochar Grojbard, rabbi of Będzin. From 1886 he was the rabbi of Zieluń and from 1895 the rabbi of Lubicz. He passed the exam for official rabbi on 15 February 1896 in Płock. He remained the rabbi of Lubicz. In the years 1903-1911 he was the rabbi of Nieszawa, taking the position after Chaim Pozner. Later he was the rabbi of Aleksandrów Kujawski.

Rabin Nieszawy

Symcha Weingott (23 kwietnia 1885 Piotrków–po wrześniu 1939 Wilno), syn Efroima Szlomo Zalmana (rabina w Ślesinie, Piotrkowie, Ostrowie – od 1890 r., Lipnie – od 1895 r.), i Nychy Cytki z domu Landau, wnuk rabina Michela Dawida, ojciec Nachuma Lejba (redaktora ortodoksyjnego pisma „Dos Wort"). Egzamin na urzędowego rabina zdał 16 września 1910 r. w Płocku. W 1912 r. objął rabinat w Nieszawie. Później był cenionym rabinem w Jadowie.

Rabbi of Nieszawa

Symcha Weingott (23 April 1885 Piotrków–after September 1939 Wilno), son of Efroim Szlomo Zalman, rabbi of Ślesin, Piotrków, Ostrów (from 1890), Lipno (from 1895) and Nycha Cytka née Landau. Grandson of rabbi Michel Dawid. Father of Nachum Lejb, editor of the orthodox magazine "Dos Wort". He passed the exam for official rabbi on 16 September 1910 in Płock. In 1912 he became the rabbi of Nieszawa. Later he was a highly valued rabbi in Jadów.

Piotrków Kujawski – prawa miejskie uzyskał w 1738 r. Wkrótce powstała tu gmina żydowska. W XIX i na początku XX w. Żydzi stanowili około 90% mieszkańców, stąd nieformalna nazwa „Piotrków Żydowski". W październiku 1939 r. Niemcy skupili około 600 Żydów w jednej części miasta. W kwietniu 1942 r. zgładzono ich w ośrodku zagłady w Chełmnie nad Nerem. Tuż po wojnie zamieszkało tu kilkunastu Żydów.

Piotrków Kujawski – gained city rights in 1738, soon after a Jewish community formed there. In the XIX and the beginning of the XX centuries the Jews numbered about 90% of the population of the city, therefore it had the informal name of "Piotrków Żydowski". In the October of 1939, the Germans took about 600 Jews to one part of the city. In April of 1942 they were killed in the extermination camp in Chełmno on the Ner. Right after the war over a dozen Jews settled to live in the city.

Radziejów – miasto lokowane w 1252 r. Żydzi pojawili się w XV w. Ich gmina powstała w końcu XVIII w. W 1897 r. mieszkało 422 Żydów (około 19% ludności), w 1921 – 599 (19%). Aktywni byli syjoniści, działały instytucje kulturalne i sportowe. Wiosną 1941 r. Niemcy skoncentrowali Żydów w otwartym getcie, w kwietniu 1942 r. zamordowali ich w ośrodku zagłady w Chełmnie nad Nerem. Po wojnie powróciło kilkadziesiąt osób.

Radziejów – city established in 1252. The Jews arrived in the XV century. Their community formed in the end of the XVIII century. In 1897 there were 422 Jews in the city (about 19% of the population), in 1921 – 599 (19%). The Zionists were active in the city as well as cultural and sport institutions. In the summer of 1941 the Germans put in the Jews in an open ghetto and in April of 1942 murdered them in the extermination camp in Chełmno on the Ner. After the war a few dozen people came back to the city.

Rabin Piotrkowa Kujawskiego

Eliasz Wartski (27 kwietnia 1859 Kalisz–?), syn kupca Benjamina Monacha i Racheli z domu Tencer. Egzamin na urzędowego rabina zdał 5 września 1891 r. w Kaliszu. W 1893 r. został rabinem w Piotrkowie Kujawskim, z uposażeniem 300 rubli rocznie, po Jakubie Dawidzie Festenbergu (niezatwierdzonym przez władze z powodu braku zdanego egzaminu). Pozostał na nim do 1 września 1935 r. Po nim nastał tam Jankiew Moszek Klajnbaum.

Rabbi of Piotrków Kujawski

Eliasz Wartski (24 April 1859 Kalisz–?), son of merchant Benjamin Monach and Rachela née Tencer. He passed the exam for official rabbi on 5 September 1891 in Kalisz. In 1893 he became the rabbi of Piotrków Kujawski, with a yearly salary of 300 rubels. He took the position after Jakub Dawid Festenberg (who was not approved by the authorities because he did not pass the exam). He was held the position until 1 September 1935. The rabbi after him was Jankiew Moszek Klajnbaum.

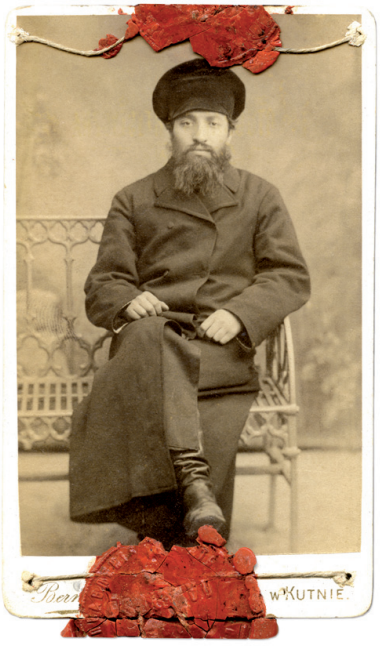

Rabin Radziejowa

Majer Herszel Mazur (1862?–?), syn Lejba, ojciec Eliasza, prezesa Zarządu Gminy Warszawskiej (1931-1936), po wojnie polityka i przedsiębiorcy izraelskiego. Związany z cadykiem z Góry Kalwarii. Był rabinem w Zagórowie. Egzamin na rabina urzędowego zdał 31 marca 1888 r. w Kaliszu i został nim w Radziejowie, po zmarłym Abrahamie Konie, z pensją 200 rubli rocznie. Być może był też rabinem w Nieszawie.

Rabbi of Radziejów

Majer Herszel Mazur (1862?–?), son of Lejb. Father of Eliasz, the president of the Board of the Jewish Community of Warsaw (1931–1936), after the war his son was a politician and a businessman in Israel. Connected to the tzadik of Góra Kalwaria. He was the rabbi of Zagórów. He passed the exam for official rabbi on 31 March 1888 in Kalisz. He became the rabbi of Radziejów, taking the position after the deceased Abraham Kon, with a yearly salary of 200 rubels. It is possible he was also the rabbi of Nieszawa.

Rabin Służewa

Jakow Icek Abraham Gliksman (1860–?), syn Hersza. Od 1888 r. rabin w Służewie, po Mendlu Elbergu. Egzamin na rabina urzędowego zdał 29 marca 1891 r. w Radomiu i tego roku otrzymał nominację na służewskiego rabina, z pensją 274 rubli rocznie. Pozostał tam do 1908 r., potem był rabinem w Aleksandrowie. W 1903 r. czasowo zastępował nieszawskiego rabina. W 1911 r. bezskutecznie starał się o stanowisko rabina w Gąbinie.

Rabbi of Służewo

Jakow Icek Abraham Gliksman (1860–?), son of Hersz. From 1888 rabbi of Służewo, after Mendel Elberg. He passed the exam for official rabbi on 29 March 1891 in Radom and that year received the nomination to be the official rabbi of Służewo, with a yearly salary of 274 rubels. He remained there until 1908, later becoming the rabbi of Aleksandrowo. In 1903 he replaced, in a part-time manner, the rabbi of Nieszawa. In 1911 he unsuccessfully tried to apply for the position of the rabbi of Gąbin.

Służewo – wieś, miasto pomiędzy XIV w. a 1869 r. Żydzi osiedlili się tu w połowie XVIII w. W 1807 r. było ich 557 (53,6% ludności), w 1859 – 570 (46,2%), w 1937 – 132 (około 15%). W końcu 1939 r. Niemcy utworzyli getto, w którym znalazło się około 230 osób (także z Aleksandrowa). Zlikwidowali je w maju 1942 r. Wówczas zniszczyli też synagogę i cmentarz. Jego mieszkańcy zginęli w ośrodku zagłady w Chełmnie nad Nerem.

Służewo – village, was a city between XIV century and 1869. Jews settled here during half of the XVIII century. In 1807 there were 557 Jews in the city (53,6% of the population), in 1859 – 570 (46,2%), in 1937 – 132 (about 15%). In the end of 1939, the Germans created a ghetto with about 230 people (also from Aleksandrów). The ghetto was abolished in May 1942. The synagogue and the cemetery were also destroyed during this time. The Jewish citizens died in the extermination camp in Chełmno on the Ner.